

The Project Gutenberg eBook of Kypron prinsessa: 4-näytöksinen satunäytelmä, by Zacharias Topelius

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Kypron prinsessa: 4-näytöksinen satunäytelmä

Author: Zacharias Topelius

Translator: Eino Leino

Release Date: July 13, 2009 [EBook #29396]

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK KYPRON PRINSESSA: 4-NÄYTÖKSINEN SATUNÄYTELMÄ ***

Produced by Tapio Riikonen

KYPRON PRINSESSA

4-näytöksinen satunäytelmä

Kirj.

Z. TOPELIUS

Suomentanut Eino Leino

Werner Söderström, Porvoo, 1901.

HENKILÖT.

CHRYсандROS, Kypron kuningas.

CHRYSEIS, hänen tyttärensä, suomalaisten Kyllikki.

ANEMOTIS, (Tuulikki)

LYDIA, |

DAFNE, | Chryseiin neitoja.

NAIDION, |

DORIS, |

MEDON, kuninkaan sotapäällikkö.
MEGAPONTOS, kuninkaan ylimmäinen juomanlaskija.
LEMMINKÄINEN.
TIERA, hänen sotatoverinsa.
HELKA, hänen äitinsä.
AINIKKI, hänen sisarensa,
PANU, tulen henki.
AALLOTAR, veden henki.
ILMATAR, ilman henki.
VELLAMON NEITOJA.
ULAPPALAN SOKEA PAIMEN.
LAPPALAINEN ORJA.
KYPROLAISIA SOTILAITA.
KÖÖRI, tyttöjä ja nuorukaisia.

Tapahtumapaikka ensin Kypro, sitten Kaukoniemi Suomessa lopuksi Pohjola. Aika määräämätön.

ENSIMMÄINEN NÄYTÖS.

Kypro, jumalien lehto. Taustana meri. Keskellä näyttämöä
Afroditen kuvapatsas. Sen edessä alttari ja lähde.

Ensimmäinen kohtaus.

LEMMINKÄINEN lepää mukavassa asennossa ruohistossa lähteen
vieremällä. Hänen ympärillään ANEMOTIS, LYDIA, DAFNE ja NAIDION.

ANEMOTIS.

Näin lepäjä, kaunis poika!

LYDIA.

Nuku nurmen vehreällä!

DAFNE.

Unohda ulapan viimat!

NAIDION.

Viini voimas vahvistavi.

(Tarjoo hänelle pikarin.)

LEMMINKÄINEN. Kuink' ihana ilman henki tällä kukkarantasella! Vedet vilppahat solisee, tuul'
lemuja leyhyttävi, vielä vienoinen kätönen viinin tulta tarjoavi. Vuodata hyvä mehusi jalo marja maan
ihanan! O, jumalat, teitä kiitän, jotka mun johitte tänne meren myrskyisen kidasta satamaan suloisen
saaren, kussa keskellä kevähän, keskellä ilon ikuisen, lemmen luojatar asuvi marmorissa, mahtavana
niinkuin päivätär päreä yön sylistä astuessa. Autuus! On nimesi nainen!

ANEMOTIS (ojentaa omenata).

Ota kaunoinen omena!

LYDIA.

Vieno on rypäle viinin.

DAFNE.

Annan sulle aprikoosin.

NAIDION.

Ethän ruusua hyleksi?

LEMMINKÄINEN. Neidot! Neljäksi palaksi tahtoisin itseni tasata, nelinkerroinpa hymyisi nyt mun
onneni omani.

ANEMOTIS.

Rukoile jumalatarta!

LEMMINKÄINEN. Kylmä on povi kivinen, tiedän toisen lämpimämmän.

ANEMOTIS. Virkistä voimasi väsynyt, poika parka! Kerro meille, miltä vierailta vesiltä laskit näille lahtiloille? Thessalian tasankomailta, Thrakianko suvisuloista, Argonauttein aaltoloilta, mailtako Pontuksen pimeään, kussa miesten pään menoksi Skyytti takoo taikanuolta? vai tulitko tuulen teitä haahdessa seikkailuhaluja, kuin tuli Odysseus ennen rannoilta ikuisen Troian?

LEMMINKÄINEN. Kuvempata, kaunis tyttö! Ylitse meren yheksän, halki hallan kymmenennen tänne laivalla lasetin polon alta pohjantähden. Saari on vehreä vedessä, lumme lunten kauloama, — myös toki kerkeän keväimen, siellä on kotini kallis, luona Saimaan saarekkahan, varrella vaahtoisen Imatran, kuss' ei iske ihmisjalka, ovet kuolon kuumottavat, mutta suurna, mahtavana sydän sykkii suuren luonnon. Siellä on Suomeni ihana.

ANEMOTIS.

Mitä on mehuja siellä?

LEMMINKÄINEN.

Punaisia puolukoita.

LYDIA.

Viikunoita?

DAFNE.

Taateleita?

NAIDION.

Myrttejä?

LEMMINKÄINEN.

Ei mitänä!

ANEMOTIS.

Ei viiniä?

DAFNE.

Maa parka! —

LYDIA.

Ei viikunoita? —

NAIDION.

Raukka ranta! —

LEMMINKÄINEN.

Mutta siellä elävi laulu,

lempi armahin asuvi!

Ah, minull' on äiti...

ANEMOTIS. Kuinka sieltä saavuit saarellemme?

LEMMINKÄINEN. Haahdellani honkaisella. Tuli kauppi Tyyrin mailta polon pohjolan vesille, meren kultaa meiltä etsi, aluksen anastin heiltä ynnä sen sisällön, lasit, purppurat, papyyruskääröt. Mies tuns mailman kaiken, mulle luotsiksi lupausi.

ANEMOTIS.

Et siis ole kreikkalainen.

(Huolimattomasti.)

Mikä olet sa miehiäsi?

LEMMINKÄINEN.

Barbaari.

ANEMOTIS (hämmästyneenä).

Pahinta uotin...

(Kaikki tytöt vetäytyvät syrjään.)

LEMMINKÄINEN. Aivan barbaari! Tytön jos näen korjan, kaunokaisen, heti jääksi jähmetyn ma.

NAIDION.
Kentauri! Poseidon auta!

DAFNE.
Kykloopi!

LYDIA.
Tai Minotaurus.

LEMMINKÄINEN. Tuokaa poskenne punaiset, karva-kykloopin povelle, saatte parran poskihinne!
Hakekaa halujen hauta villin kentaurin sylissä!

ANEMOTIS.
Mutta sentään — mi nimesi?

LEMMINKÄINEN.
Arvaa!

ANEMOTIS.
Annas, kun sua katson.

LEMMINKÄINEN.
No, ja minkä oon näköinen?

ANEMOTIS (hymyillen). Kuin harakka haukaks tehty, paju tammeksi tahottu, silmässä salama, suussa hymy ja hyväily hellä — puoleks narri, puoleks urho!

LEMMINKÄINEN. Kas, miten sydämes sulii! Ei ole vielä syntynynä mies minua voittamahan eikä nainen nauramahan. Miksi siis minua luulet?

ANEMOTIS. Kun kuulen sanasi kerskan, luulenpa...

LEMMINKÄINEN.
Mitä sa luulet?

ANEMOTIS. Satu on suvea monta näillä saarilla samonnut miehestä merenpojasta, sotapurren soutajasta, kaunis hän on kuni jumala, lieto kuin ulapan laine, miesten syöjä, naisten syöjä ja syöjä oman sanansa — joko tunnen turhamielen? Yksi on miesi maailmassa, jota niin peljätään, vihataan, lemmitähän, laulettahan, — ja hyvästi nauretahan. Olet lieto Lemminkäinen.

LEMMINKÄINEN.
Oikein virkoit. Se olen ma.
Siis mua ihaile impi!
Mitä on saalista minulle?
Sinä ensin.

ANEMOTIS (aina matkan päässä).
Hiljaa, hiljaa!
Teidän armonne varokoon.
Tuhotyöstä tääll' on sakko.

LYDIA (matkan päässä). Lehto on jumalten lehto ja asunto Afroditen.

LEMMINKÄINEN. Sukkamieleksi sanotaan häntä meillä.

DAFNE (matkan päässä).
Zeus, Poseidon,
Ares, Pallas Ateene,
auttakaatte!

LEMMINKÄINEN (matkien).
Bakkus, Here,
Hiis, Tapio ynnä muutkin!
Pikku purje, miksi luovit?
Leyhkä lämmin, miks pakenet?
Olet suukoille suettu,
minä suukon ottajaksi.

ANEMOTIS. Pois pahankurinen! Muista vaaras!

LYDIA.

Kuolo on ovella.

DAFNE.

Medon valvoo.

NAIDION.

Varo vieras!

LEMMINKÄINEN. Kuulin jo kotona, ettei löydy laaksoissa etelän eikä tumman Turjan mailla Kypron naisten vertaisia. Tiedän vaarani varoa, tunnen kahleet kaunehimmat, hartaasti halajan kuolla käsivarttente lumelle.

ANEMOTIS. Pois pakene. Tiedä, hurja ettei Kyprossa kyleä, kussa ei sata taloa...

LEMMINKÄINEN.

Neittä kymmenen talossa...

LYDIA.

Sekä miestä miekallista...

LEMMINKÄINEN.

Immet korjat, kuun ihanat...

DAFNE.

Sulhot korskahat, kopeat...

NAIDION.

Kilpi miesten päänalainen...

LEMMINKÄINEN.

Neitten päänalus parempi...

ANEMOTIS.

Miehet sun surmaavat. Pakene!

LEMMINKÄINEN.

Eikö oo riemua elämä?

Viini, naiset, lempi, laulu —
tääll' on riemu, täällä minä.

ANEMOTIS. Tiedä, juur' jumalatarta tänään täällä juhlitahan...

LEMMINKÄINEN.

Minä juhluvierahaksi.

ANEMOTIS.

Aivan suuttuu Afrodite...

LEMMINKÄINEN.

Hänet ma lemmellä lepytän.

(Jahtitorven ääni kuuluu kauvempaa.)

ANEMOTIS.

Pois! Chryseis on tulossa.

LEMMINKÄINEN.

Ken Chryseis? Miks paeta?

ANEMOTIS.

Tytär Chrysandron on hän,
Kypron kaunis valtiatar.

LEMMINKÄINEN.

Kaunis? Siis hänet ma voitan.

ANEMOTIS.

Voi, ei...

LEMMINKÄINEN.

Miksei? Eikö kaunis?
ruma kuin Medusa itse?
Parrakas?

ANEMOTIS.

Paraiksi kaunis
itse armaaksi Apollon.
Mutta...

LEMMINKÄINEN.

Sentään parrakas, sanoinhan.

ANEMOTIS.

Häntä et ikinä voita.

LEMMINKÄINEN.

Siis on naista hän enempi?

ANEMOTIS. Ei, vaan miestä ylpeämpi. Käyneet on sadat kosijat, ruhtinaat, urohot, vallat, mahtavat, maan valiot, nuoret, rikkaat, mainehikkaat, Saaren kaunoa kosissa, — kaikki turhaan. Pyydä onnen tuoksua etelätuulen, paistetta kesäisen päivän, vangitse valokin tähden taikka lainehen lipinä — vaan Chryseistä et voita.

LEMMINKÄINEN. No, jos sit' on hän sukua, niin, kautta Kalevan, tahdon varsan villin sen kesyttää! Potkikoon hyvinkin, mulle vihdoin viimeks hän hymyyppi.

ANEMOTIS. Uhmaile, hymyile itse kuinka tahdot! kuullut et sa liene laulua etelän kosijoista Saaren neien.

LEMMINKÄINEN.

Laula lintuni korea!
Ehkä taivun taiastasi.

ANEMOTIS (laulaa).

Ballaadi.

v. 1. Oli neidolla kolme kosijaa:

Tuli aurinko ajaen vaunuillaan:
Saat päivän kultaisen kruunun.
Ei, ei,
sun kultakruunuas halaja en,
sun suukkosi liian on lämpöinen
ja minä vain leikkivä lapsonen.

LEMMINKÄINEN. Sangen ylpeä on sinun nuori ruhtinattaresi. Mutta entä jos päivä polttaisikin hänen ruusuihonsa aivan mustaksi?

ANEMOTIS.

Kaunis ja ylpeä on minun nuori ruhtinattareni. Saatpa kuulla:

v. 2. Tuli kuu hut kuutamon välkkehin:

Tule, huoli hapsesi hopeihin
ja leiki lehdossa keijuin.
Ei, ei,
sun hopeahelmiäs halaa en,
sun suukkosi liian on vilpoinen
ja minä vain lapsonen viluinen.

LEMMINKÄINEN. Aurinko hänestä oli liian lämmin ja kuu liian kylmä. Siitä tunnetaan tyttöjen oikut. Mutta laulahan kolmannesta kosijasta.

ANEMOTIS.

v. 3. Tuli tähti pilvyen purrestaan:

Käy saliin taivahan korkeaan.
Saat yön sa tähtisen kruunun.
Ei, ei,
sun tähtikruunuas halaa en,
sun salisi liian on ylhäinen

ja minä vaan lempivä lapsonen.

LEMMINKÄINEN. Ei siis ketään heistä kolmesta? No hyvä, siispä tahdon minä olla neljäs.

DAFNE (joka on kuunnellut jotain kauvempaa, syrjään).

Luojat! Onko hän lumottu?

Vain Chryseistä uneksii.

Kykloopi! Unohdat meidät.

Käsken tänne Saaren sulhot.

(Hiipii pois.)

ANEMOTIS. Turhaan tuhlaat voimiasi. Vain salojen Artemista kumartaa kuningatar. Hän Afroditea hyleksii. Ja hän lientää lemmen haavat nuolella teräksisellä suoraan sun sydämehesi. Varo häntä, vieras sulho!

LEMMINKÄINEN (nousee, ylpeästi). Mit' olet laulanut, ladellut, tuot' olen kyllin tuuminunna. Kauvaksi meriä myöten huhun kuulin kummallisen immestä ihanan saaren, joka herjaten, häväisten leikkivi lemmellä urosten. Ja ma vannoin kautta Hornan puun pisimmän: Ei minua uhita uhmat, ei pistä Chrysein pilkat, hänet voitan vaimokseni.

Toinen kohta.

Viimeisten sanojen aikana on kööri, Kypron tyttöjä ja poikia, saapunut ja asettunut puoliympyrään LEMMINKÄISEN taakse, joka tyynnä, käsivarret ristissä rinnallaan, kuuntelee seuraavaa:

NAURUKÖÖRI. Hah-hah-hah-hah, hah-hah-hah-haa. Hän on suurin urho maan: Lemminkäiseksi sanotaan. Kaikki tytöt tenhoaapi, paulaan kaikki ämmät saapi. Kas kuin on viaton, on kuin kotka, on kuin sotka, naisten ylväs, miesten pylväs, uljas, mieto, liian lieto kukaties. Eikö hän oo kaunis mies? Rypistää silmiään kuninkaamme. Rukoilkaamme! Hah-hah-hah-hah, hah-hah-hah-haa. Suuri, julma sankari! Kuule ääntä kansasi!

LEMMINKÄINEN. Onko saarella sijoja minun moisen miehen maata, onko Kyprossa kyliä minun leikki lyödäkseni?

KÖÖRI. Hah-hah-hah-hah, hah-hah-hah-haa. Ei niin suuri sankari Kypron kyliin mahtuisi, pienet ovat Kypron töllit, tytöt tyhmat niinkuin möllit, vinosuut, kaitaluut, vanhat, valjut, vallan haljut; tanssilavat kehnot ratki, tanssivat kehnommatki, kelpaa ne ei, ei teidän armolle.

LEMMINKÄINEN. Suokaa mulle kukkakumpu, kaksi poskea punaista, vähä on väliä muusta. Laitan leikit oivalliset.

KÖÖRI. Hah-hah-hah-hah, hah-hah-hah-haa. Sankari, Kuulkosi pyyntö syvin: Tehkös' hyvin, muualta etsi sa saari, impi, kaunihimpi! Hah-hah-hah-hah, hah-hah-hah-haa. Teidän jaloudellenne lienee neuvo parhain se.

LEMMINKÄINEN. Mitä? Pilkkaako? Ivaako? Sen te mulle maksanette, (Vetää' miekkansa.) rohkein veriverolla (Tempaa vasemmalla kädellään erään tytöistä.) ja suloisin suukollansa!

Kolmas kohta.

CHRYSEIS metsästyspuvussa, DORIIN seuraamana, astuu nopeasti näyttämölle, kantaen viintä, jouta ja amuttua saalista.

CHRYSEIS (heittäen saaliin Doriille).

Miks rähinä, miekan välke?

Kenenkä käsi on kurjan

rikkonut jumalten rauhan?

ERÄS NUORUKAINEN.

Heti tulokoon tuomionsa!

TOINEN.

Saakoon palkkansa pahimman.

NAIDION.

Multa tahtoi suukon viedä.

ENSIMMÄINEN NUORUKAINEN.

Uhmailee, uhittelevi.

TOINEN NUORUKAINEN.

Käypi tässä käskijäksi.

DAFNE.

Viepi piiristä parahan.

LYDIA. Sanoo ettei nainen häntä vastustaa voi.

NAIDION. Vaikka meitä liian luulevi rumiksi.

DAFNE.

Niin me nauroimme vähäsen.

CHRYSEIS. Mies onpi kuritettava, rangaistava raakamieli! Syöskätte hänet syvälle vuoren jylhän jyrkänteeltä!

LEMMINKÄINEN (vaipuneena Chryseiin katselemiseen, antaa miekkansa vaipua). Ken olet sa kaunis tyttö? Niin sinun silmäsi palavat niinkuin kaksi aurinkoa läpi pilvien pimeiden — yhtä aikaa yö ja aamu. Kaveko? Luonnotar korea? Ilmatar ihanan päivän? Tuulikkiko, tuulijalka, neiti linnunlaulu-suinen? Metsänkö mieluisa Mimerkki, palmun tyttö, cedrin sorja? Kannatko kullaista ereä, johdatatko jousikättä Tapiolan tanhuville, tetren telmintäsijoille, hirven hiihtotantereille? Se oletko, jota ma etsin, jumalvoima voittamaton? Niinpä siis nimesi lausu, että uhmailen sinua!

CHRYSEIS (halveksivaisesti). Nimeni humahtelevi joka lehdon lehtipuissa, soi joka lähtehen soreissa, kukkii joka kunnahalla. Ajele ahavan teitä, kysy tuulen tuttavია, — niiltä kuulet sa nimeni.

LEMMINKÄINEN. Vaikka metsä vaikenisi, tuuli turhia puhuisi, totta silmä tuo puhuvi, silmä ainut taivas-alla: olet saaren valtiatar, Chryseis, imanne Kypron. Turhaan tummaksi vetäydyt, ukkospilvin silmäs peität: tiedän syntys, mun olet sa.

CHRYSEIS. Mato, orja maanalainen, orjattaren synnyttämä! Vaahto ventojen vesien, kuohu kurja, tuulen tuoma! Kypronko kuningatarta tohdit korkeeta kosia? Hetkenä jona hänehen kätesi herjaavan kohoitat, kaadut kuin salaman lyömä nuolesta ankaran Apollon.

LEMMINKÄINEN. Olet orjantappurainen. Sanasi putoelevat niinkuin piikit pistäväiset, toki piikkien lomista näen kaksi punaista huulta, suukon suovaa, lemme luovaa, — ruusu armahin oletkin. Kysytkö, kuka ma olen? Poik' olen voittoisan Kalevan, joka kaasi Pohjan kaiken, valtasynty kuin sinäkin, vapaan äidin synnyttämä. Vapaasti, vapaana miesnä siis sinut valitsen tässä, otan sun kädellä tällä kahleen kantamattomalla. Tunteeva minut sa olet, jos et tunne mainettani.

CHRYSEIS (tähdäten jousellaan). Pois! Tai kautta aamuntähden, kylpemän meressä Kypron, täällä hautasi havaitset!

LEMMINKÄINEN.

Helmassasi? Hellin mielin.

CHRYSEIS.

Nuolella sinut lävistän.

LEMMINKÄINEN.

Ammu! Ammuttu olenkin.

CHRYSEIS.

Väisty! Vankka on vasama.

LEMMINKÄINEN.

Leuto niinkuin lännenleyhkä.

CHRYSEIS.

Kaareni on kuolon tuoja.

LEMMINKÄINEN.

Niinkuin silmäs. Siksi ammu!

CHRYSEIS.

Kas, mikä korea lakki,
sinipunakairoinensa!

Pääsi paljasta, hupakko!

(Ampuu häneltä lakin päästä.)

LEMMINKÄINEN (ottaen tyynesti lakin ylös).

Sinun eessäs aina, armas!

Hyvin ammuttu! Osasit.

Tule kauno Kaukolahan,
palkka oot parahan urhon!

(Tarttuu hänen käteensä.)

CHRYSEIS.

Väkivaltaako? Minulle?

Kansani! Tikari tänne!

LEMMINKÄINEN.

Käy keralla! Väisty kansa!

NEIDOT.

Zeus avita!

USEAT NUORUKAISET.

Alas mokoma!

(Kööri syöksee Chryseistä vapauttamaan.)

Neljäs kohtaus.

Edelliset. MEDON syöksähtää. Sittenmin MEGAPONTOS.

MEDON. Kostolleni koira suokaa, sadan vaimon vainukoira, turma jo tuhannen immen, — haa, joko vihdoin sun havaitsen.

LEMMINKÄINEN (vetäytyy taistellen ja Chryseistä päästämättä Afroditen kuvaa kohden).

Afrodite! Auta mua!

MEDON.

Chryseis! Älä vapise!

Miekka Medonin palavi,

Medon sua puolustavi.

(Taistelevat.)

MEGAPONTOS (tulee). Hiljaa! Hiljaa! Rakkaat ystävät, mitä te ajattelette? Huomatkaa, tässä on jumalten lehto ja Afroditen kuvapatsas. Onko siivoa ja kaunista murhata toisiaan rakkauden jumalattaren näkyvissä? Kautta Poseidonin, meidän kantaisämme, minä olen rauhaa rakastavainen juomanlaskija, minä en kärsi mitään rähinää koko valtakunnassani, saati sitten näin lähellä meidän kuninkaallista linnaamme. Miekat tuppeen, sanon minä, ja kertokaa minulle, kuinka asia on.

(Meteliä. Taistelevat erotetaan.)

MEDON. Pois minusta! Miekallani hänen häijyn mä lävistän!

CHRYSEIS (tempaisee itsensä irti.) Tämä mies on kuolon oma; häväissyt minua on hän...

MEGAPONTOS. Hiljaa, hiljaa, kaikki asiat järjestyksessään. Posito: Mies on hirtettävä... Mutta mitä se raukka on tehnyt?

MEDON.

Luovanut luvattomasti.

NAIDION.

Vielä tahtoi suukon viedä!

MEGAPONTOS. Kautta kaikkien runottarien, tämän rikoksen näyttää minusta Afrodite voivan antaa anteeksi. Enpä muista, että lakimme säätäisivät mitään ankarampaa rangaistusta sellaisesta rikoksesta. Nuori mies, sinä näytät minusta sangen soreamuotoiselta faunilta. Minä tahdon antaa sinulle erään neuvon. Viisas Anakreon sanoo:

Tytön huulet ovat luodut vain kahdenkesken, pikarin suu suudeltavaksi kaiken kansan nähden.

LEMMINKÄINEN. Omani Chryseis onpi, hänet vaadin vaimokseni.

MEGAPONTOS. Nuori mies, nuori mies, ajattele, mitä sanot. Chryseis on antanut rukkaset prinsseille ja kuninkaille; Foibos Apollo on mahtanut järkesi viedä. Toivonpa, ettei kukaan hoviväestä liene tarjonnut sinulle jotakin.

NAIDION. Ruusuja, rypälehiä, viiniäkin kyprolaista...

MEGAPONTOS. Siinäpä se. Olet juonut viiniä, nuori mies, Ja tehnyt sen toimittamatta juoma-uhria jumalille. Siksi on Dionysos rangaissut sinua pahalla humalalla. Katson itseni pakoitetuksi yleisen turvallisuuden nimessä pistämään sinut putkaan.

MEDON (Megapontokselle).

Pois! Kärsivällisyyteni on lopussa! Minä olen kuninkaan sotapäällikkö. Ryövärin täytyy tänä päivänä hävitä maan päältä.

MEGAPONTOS. Jos sinä oletkin kuninkaan armeijan päällikkö, olen minä hänen viinikellarinsa päällikkö, ja se on jotakin enempi, se. Kautta Dionysoksen sauvan, olenpa sinun esimiehesi; sinä kuuletat, mutta minä annan elämää. Me olemme sivistynyttä kansaa, me emme hirtä kestiystäviämme. Jos lurjus on juonut meidän viiniämme, niin on hän juonut sitä meidän menestykseksemme. Polemark, tahdotko sinä murhata meidän hyvän tekijämme?

MEDON. Sanoja, viiniä, rakkauden ruikutusta, terästä, tarmoa ei vastaan herjausta. Omena kypsä on. Barbaarit saapukaa! Naismaaksi muuttui jo muinainen Hellaan maa.

USEAMPIA ÄÄNIÄ.

Kuningas palajaa puistosta linnaan. Vait!

Viides kohtaus.

EDELLISET. Kuningas CHRYSANDROS vartiain kera.

KUNINGAS.

Mit' on tää meteli? —

(Medon ja Megapontos selittävät hänelle kahakan synnyn).

LEMMINKÄINEN. Mua auta Afrodite, rankaise kapinallista! Kahlehin sulavin kaitset koko ihmisten sukua — hänkö yksin irti kulkis? Sulta suojoa rukoilen, hälle kosta kovinta.

KUNINGAS (Lemminkäiselle).

Saat mennä, nuori mies.

Kahleita kyllin meill' ei ole Herra ties,
narreille kaikille, jotk' ohi saaren kulkee.

(Chryseiille.)

Voittoisa Lemmetär sun mieles kostaa julkeen.

LEMMINKÄINEN (puoliääneen pois mennessään). Chryseis omani onpi ennen päivän päättymistä!

MEDON.

Kuningas, paljoks et siis arvaa miekkaa tätä.

KUNINGAS.

Se säästä siksi kuin on valtakunnan hätä.

MEDON.

Herjausta vierahan siis kuulet tynnin mielin.

KUNINGAS.

Viisasta vihoittaa ei voine narrin kieli.

MEGAPONTOS. Ei yhtään vaaraa, usko pois ja säästä nahkaasi, siksi kuin meidän korkeampi viisautemme katsoo sen naarmun arvoiseksi. Tantalus avita, onpa tämä seikkailu saattanut minulle aimo janon. Voisin varmaan juoda vaikka kuiviin koko Joonian meren, ellen olisi tehnyt pyhää lupausta etten koskaan maista tippaakaan vettä.

(Kuningas, Megapontos ja Medon pois.)

Kuudes kohtaous.

CHRYSEIS. NEIDOT. KÖÖRI. Sitten LEMMINKÄINEN ja TIERA.
Vihdoin KUNINGAS y.m.

CHRYSEIS (ajatuksiinsa vaipuneena).
Kuink' ol' ylväs katsehensa!

ANEMOTIS. Chryseis, sanohan, saako alkaa jo jumalten juhla?

CHRYSEIS (häntä kuulematta). Barbaari! Minuhun kuinka tohditkaan käsin sä käydä!

DORIS (pyytäen).
Saammeko tanhuta vähäsen?

CHRYSEIS (kuten edellä).
Niin, niin, rikosta on se.
(Hajamielisesti.)
Soittoa? Kisoja? Kyllä.

AFRODITEN JUHLAKÖÖRI. Me juoksemme juhloa keväimen, kun tuoksuvat kaikki kerkät. Kevät, lempi, ne viihtyvät parhaiten, missä mielet ja varpaat on herkäät. Kas sepelelepäin elon ehtoisin sain me laulamme laulua taivaisten näin. Me juoksemme juhloa keväimen, kun tuoksuvat kaikki jo kerkät.

(Uhrineidot astuvat alttarin ääreen.)

ENSIMMÄINEN NEITO. O, Afrodite, mi aallost' astuit tään saaren rannalla kukkivalla, sulle myrtit suomme...

TOINEN NEITO.
Ja heelmät tuomme...

KOLMAS NEITO.
Ja rusoruusuja kaatamalla.

ENSIMMÄINEN NEITO.
Niin kyyhkyn-lempeitä...

TOINEN NEITO.
Joutsen-hempeitä...

KOLMAS NEITO.
Perhon-lietoja...
Lempi suo!

KAIKKI KOLME. Oi, Afrodite, suo meille päivää ja lemmen leikkiä maahan luo!

(Uhrin aikana tulevat Lemminkäinen ja Tiera, muiden huomaamatta, puiden taakse piiloutuen.)

LEMMINKÄINEN (puoli-ääneen).
Vene onko vesillä valmis?

TIERA (samoin).
Kaikki valmis.

LEMMINKÄINEN.
Entä miehet?

TIERA.
Rannalla tappara tanassa.

LEMMINKÄINEN.
Nyt ryöstän ihanan immen.
Puhaltaapi purjetuuli.

TIERA. Niinkö? Kiire on sinulla. Minusta hyvä on täällä, uni maistaa, päivä loistaa, makea on sammal maata.

LEMMINKÄINEN.
Nyt kavahda! Kotka iskee!

TIERA.

Ei ole rumia ruojat.

Jospa miekin jonkun veisin?

JUHLAKÖÖRI (jatkaa). Nyt taivahan immet ne seppeltä luo ylt'ympäri rakkauden pöytää, hymy huulilla käy hyvät jumalat nuo, Zeus itsekin ilonsa löytää. Sydän lempeä lyö, vyöllä kukkainen vyö hetken leikimme näin, sitten tulkohon yö! Nyt taivahan immet ne seppeltä luo...

(Lemminkäinen tarttuu Chryseistä vyötäisiin ja vie hänet pois.

Tiera ryöstää Anemotiksen. Kööri taukoo, karkelo hajaantuu.)

LEMMINKÄINEN (pois rientäen).

Chryseis omani onpi!

TIERA (samoin).

Enpä itse ilman jäänyt.

CHRYSEIS (pois vietäessä).

Vartiat! Isäni! Auta!

ANEMOTIS (samoin).

Hoi, avuksi! Medon! Medon!

KUNINGAS (syöksee esiin). Lapseni! O, jumalat! Julki näinkö raivoo raakalaiset?

MEGAPONTOS (hengästyksissään).

Enkö ma sanonut aina:

naisvarasta varottava on!

(Läkähtyen.)

Jumalat! Pikarin joinko?

KUNINGAS. Annan puolen saarestani, itse tyttöni ihanan sille, ken takaisin tuopi hänet ryövärtien käsistä ja käsistä vihaisen viiman.

MEDON (paljastetuin miekoin). Voip' on miestä miekatonta! Katosi parahin kaune, maastasi, kuningas, kuoli tuulehen korea kukka. Kylmä on nyt Kypron tanner. Toisen puolen sun luvastas sulle lahjoitan takaisin — pidän itse toisen puolen. Vastaan Scyllan vainolaista! Kuule nyt uhkani Poseidon, kuulkaatte Charybdin kuohut, kostottaret, kuunnelkatte! Chryseiin takaisin tuon ma, rankaisen utalan rosvon, häntä seurailen, samoan, tapahtukoon mitä tahansa, vaikka kuolon valkamille.

(Rientää pakenevien jälkeen. Esirippu laskee.)

TOINEN NÄYTÖS.

Suomalainen pirtti. Ovi perällä. Ovi vasemmalla katsojista. Suuri, avoin liesi, jossa palaa tuli. Seinällä kaari ja hirvensarvia. Lautsa, pöytä ja jauhinkivet. Huone puolipimeä, vain lieden loimon valaisema. Myöhäinen syksy-ilta. Kuuluu myrskyn viuhunaa ja kaikki tulevat sisään lumisina.

Ensimmäinen kohta.

HELKA yksin ja laulaa jauhaen:

Jauhinlaulu.

Oli mun poskeni punainen niinkuin nuori ruusun nappu, keikkuipa keveä jalka niinkuin lieto linnunpoika armahaisella aholla — ja ma mietin mielessäni: Oi, jos oisin linnunpoika taikka nuori ruusun nappu!

Niin saapui pimeä syksy, lehto lehtensä pudotti, valkeni valiot kutrit, kukat kuihtui kulmaluilta. Syksyn on ikävät illat ja ma mietin mielessäni: Oi, jos oisin linnunpoika taikka nuori ruusun nappu!

Toinen kohta.

HELKA. AINIKKI tulee suksineen, asettaa ne lieden ääreen ja kuivaa huolellisesti.

AINIKKI. Täss' olen takaisin, äiti. Lunta niin sankasti satavi, ilman suksia olisin erämaahan eksynynä. Suo emo, sinua autan, raskas on raa'anta sinulle, olen nuori, voimakkaampi...

HELKA (epäavällä liikkeellä jatkaa lauluaan). Surut suurina tulivat niinkuin pitkät pilvenlongat; kussa kuljet kuopukseni? missä lennät lempilintu? Sua aattelen alati ja ma mietin mielessäni: Tule, tule lempilintu, tule äidin nuori nappu.

AINIKKI (istuen villoja karttaamaan).
Kuuletko viuhua vihurin?
Oi, jospa kevät jo oisi!

HELKA. Kevähässä kerkän mieli, neien suuressa suvessa, pojan mieli metsän tiellä, taaton miel' kalan kudussa. Eipä ole emolla mieli metsähän eikä merelle, ei iloja kesän hän itke eikä talven tanteria. Syli tyhjeä tapaavi: Kussa viivyt äidin kulta?

AINIKKI. Äsken käydessä kotihin kävin kuten tavallisesti niemelle tähyämähän — tiedäthän, ketä ma etsin. Ilta jo pimeni, syksy synkkänä meriä peitti, vaan minusta näytti...

HELKA.
Näytti?

AINIKKI.
Näin kuni venettä kaksi.

HELKA.
Valehia vaahdon taasen.

AINIKKI. Eipäs, selvästi erotin kaksi laivaa lainehilla, toinen kuin kotoinen pursi, toinen liiaksi komea.

HELKA. Pilvi piirsi taivon kantta, lokki laineilla välähti.

AINIKKI. Oi, emoni, kolme on jo vuosi kiertänyt ratoa lähdenästä viljon veion: Ukkoa rukoile, äiti, että tois hänet takaisin!

HELKA. Oon kyselty metsän puilta, meren usmilta udellut, tien ohelta, taivon kuulta, päivän nousevan täheltä; ylitse yheksän meren, yli korven kymmenennen, hänt' olen etsinyt, hakenut, jalkani kiviin käynyt, haudellut haluvesillä; en tavannut etsittäväätä, liekö kuollut kuopukseni...? Kaari, seinällä korea, viikon jo leutona lepäsit, tokko iskenet ikänä, suihkuttanet sulkanuolta linnun lentävän povehen? Otso rauhassa pesivi pelloillamme, niituillamme, kaaren kantaja ajavi Kalman hirven hiihtomaita.

AINIKKI. Oi, hyvä, hyvä emoni, varmaan hän tullevi kotihin, saapuvi emon sylihin, rikkahana, rakkahana, vierellensä neiti nuori.

HELKA. Enempi kuin aurinkoa, enempi elämäteni, häntä lemmin; jos minulle sydän on kylmennyt hänellä, sykkii vainen vaimollensa, — kaiken kalleimman ylitse yhäti rakastan häntä.

AINIKKI.
Suuri on sydämes lempi.

HELKA.
Hetket tyhjätkin kuluvat.
Myöhäist' on. Menen jo maata.

AINIKKI.
Hänestä uneksi, äiti!

HELKA (mennessään).
Tulta hoida; ovi lukitse!
Luojat sua suojelkohon.

Kolmas kohtaus.

AINIKKI yksin. Sitten LEMMINKÄINEN.

AINIKKI (oven suljettuaan). Oi, unonen, urho pieni, piltti kultakutrillinen, sammal silkkinen vetäise, pane paras pään-alainen äidilleni armahalle! Kehitä kerältä tuskat, aattehet alinomaiset, souda sormin vienoin, hienoin, hänen hastensa hopeita, jotta kuivuis kyynelhelmet poskella punattomalla,

valmuleyhkän leyhytellen. (Hiljainen hoputus ovelle.) Kuka on yössä kulkemassa? kodinko haltia koputti? vaiko ilkeä Ajatar Metsolan pimentomailta?

LEMMINKÄINEN (ulkona).
Ainikki, avaja!

AINIKKI.
Kelle?

LEMMINKÄINEN.
Verevälle veiollesi.

AINIKKI (aukaisee).
Lemminkäinen! Viljon veikko!

LEMMINKÄINEN (tulee sisään varpaillaan). Äitiä älä herätä! Onko hän itkussa? Ilossa? Mua vielä muistaneeko? Usein kun ajattelin ma virsiänsä vienoisia, tunsin tunnetta salaista, tuskaako, katumustako, sit' en tiedä. Siskokulta! Vieläkö torua voi hän?

AINIKKI. Harmenneet on hapsset äidin, kuihtunut punainen poski, silmä kirkas myös samennut, — sua hän aatteli alati. Lie hän itkussa, ilossa, sulle aina anteeks suo hän. Kuin tulit sä? Virka!

LEMMINKÄINEN. Hyvin. Kaikki kaunoiset jumalat suojaksi majan matalan! Ennätin etelän mailta, etelän narreja pakohon — he minua seurailevat. Ainikki, tahotko nähdä ihmehen? Minä ja Tiera kaiken muun rojun lisänä kumpikin nyt mutson tuomme. Mikä nainen! Kuin Mimerkki ylväs, valtava, valio, sentään ainoa, jota en viel' omaksi voittanut. Kussa näillä hallan mailla kukat niin kultaiset rehoitti? Mistä tukka sai sen tumman, mistä silmä tulen salaisen, tenhovaisen, taikovaisen? Mut hänet rantaan ma unohdan, missä vartoo viestiäni. Ainikki — sisaren käsi anna veljes morsiolle!

(Menee.)

Neljäs kohaus.

AINIKKI. Sitten HELKA.

AINIKKI.
Lankea luminen vaippa,
peitä pettävät uneni.
Tiera jo minut unohti,
Tiera tuopi toisen vaimon!

(Äänettömyys.)

HELKA (tulee kuunnellen).
Ainikki — ken oli täällä?

AINIKKI (epäröiden).
Ilmatarko ikkunassa?
Kuulet tuulien tohua.

HELKA.
Kuulin, kuulin äänen, käynnin.

AINIKKI.
Ajatar metsässä ajeli.

HELKA. Mua petät sä ... tuli tupahan joku, joku, jot' et tohdi mulle ilmaista...

AINIKKI.
Emoni!
Tyynny, tyynny! Enhän tohdi,
noin kun kiivaasti kyselet.

HELKA.
Munko tyyntyä pitäisi?
Käske koski tyyntymähän,
sido silmät päivänkoiton!
Koski pauhaa, päivä paistaa.
Kuulin äänen kuopukseni.

Miss' on hän?

AINIKKI.

Kotona kohta.

HELKA.

Kotona!

(Rientää ulos.)

Viides kohtaus.

AINIKKI (yksin). Kuule, kuinka tuuli viuhuu, älä äitini ... meni jo. Pian päättyi pikku juoni. Kuinka kelvannee tupamme niin koreille vierahille? (Alkaa siistiä tupaa.) Verraton on veljyeni! Voittavi joka sydämen. Minä niinkuin pilven varjo taivaan rantoja vaellan itken niinkuin illan kaste, yksinäni yön kesäisen, haihdun aamun auetessa. Tahdon siivota siroasti Tieran ... Tieran morsiolle, painelen hyvästi patjat, jotta nukkuu nuori impi, unta kaunista näkevi. Arvanneeko hän mitänä? Taivas auta! Tuoss' ovat he.

Kuudes kohtaus.

HELKA. LEMMINKÄINEN. TIERA. CHRYSEIS ja ANEMOTIS tulevat. Kaikki, paitsi CHRYSEIS riisuvat päällysvaatteensa. ANEMOTIS lämmittelee lieden ääressä. TIERA kömpii kaikessa hiljaisuudessa uunille.

HELKA (Lemminkäiselle). Paha poika, kuss' olet sa, kulla kurjilla tiloilla viikon vierinyt, kokenut jumalia, ihmisiä emosi suureksi suruksi? Puhu kulta kuopukseni!

LEMMINKÄINEN. Hyvin teet, emoni armas, kun kohta tarjoat toria, kuta on torat kovemmat, sen enemmän lemmit mua! Missä viivyin? Onnen mailla, saarilla sanattomilla, kussa puut punalle paistoi, vuoret viiniä valuiivat, maitoa mäkien rinnat, mettä kaikki rannan raidat. Siellä vieläkin olisin, mutta katso! Saaren kansa tuiki tuhmaksi rupesi, luulivat minun poloisen pitelevän piikojansa, minun kainon, kaitaluisen, joka kaunoja kavahdan niinkuin pukki kaalimaata. Neiet ne mua ajoivat, minä piilin piilokkali.

HELKA. Tunnen kultakuopukseni, niinkuin lehti lentäväisen. mutta katso! Saaren kansa tuiki tuhmaksi rupesi, luulivat minun poloisen pitelevän piikojansa, minun kainon, kaitaluisen, joka kaunoja kavahdan niinkuin pukki kaalimaata. Neiet ne mua ajoivat, minä piilin piilokkali.

HELKA. Tunnen kultakuopukseni, niinkuin lehti lentäväisen.

LEMMINKÄINEN. Emo, — kaunis on elämä! Vaan min olen vakautunut aivan arveluttavasti. Tässä tuon todistukseksi vaimon kaikkein kaunehimman, polkuhinnalla kopatun Kypron valtaistuimelta. Nimeltään Chryseis ennen kuninkaan kultaisen tytärnä, miehen köyhän puolisona olkoon Kyllikki nimensä. Kyllikki! Nimes on soiva soittona vesiä myöten, käyvä laulun lainehilla halki Suomelan salojen.

HELKA. Kiitos, te meriset kuohut, kiitos päivä, kiitos kuuhut, kiitos sa Jumalan tähti, joka loistat, loimottelet, näet emon ikävät, itkut, — toitte poikani takaisin, toitte mieluisan miniän syksy-iltani suloksi, lapsen liedon lauhtumiksi. Kaunis on kanervan kukka, päivä, aallon päilyttämä, kaunihimpipa sitäkin sydän onpi neien nuoren kultaansa kuvastavainen.

LEMMINKÄINEN. Saat siitä parahan minjän vanhan päiväisi varaksi, pulskin poukkujen pesijän, tulen hellän hoitelijan, villan vienon ketreäjän, leipojan metisen leivän, laattian lakaisijanki sekä sintsin siivoajan.

HELKA (Chryseiille).

Hyvä. Huomenna alamme.

Tänään sä olekin vieras.

Nyt me pikkuiset pidämme
tupahan tulijais-kestit.

(Menee.)

Kuudes kohtaus.

EDELLISET, paitsi HELKA.

CHRYSEIS (ylpeästi ja uhmailevasti). Päättyykö pila jo? Etkö kyllin jo kiusannut minua? Kodistani korkeasta minut ryöstit, raakalainen, toit läpi merien myrskyn tänne kurjuuden kitahan, yön ja pakkasen pesähän, kitumahan, kuolemahan. Olenhan kuninkaan tytär! Orja, muistele osaasi! Polvistu katuen! Anna asunnoksi linna mulle! Ehkäpä kujerruksesi silloin kuulen, säästän sua.

LEMMINKÄINEN. Elähän toreile, armas! Siksikö minulle suutut, ettei juokse suonissani kuuluisa kuningasveri? Rauhoittuos rakkahani! Jos olenkin sukua pientä, on minulla tulinen miekka, jumalissa kuuraeltu, joka leikkaa, kun se läikkää, toukoa kuoleman kuninkaan. Siispä sen toran jätämme. Jos kadotit valtakunnan, uuden valloitan sinulle — mitä siis enempi pyydät? Matkan vaivoista lepäjä majassamme lämpimässä. Mitä on kiviset linnat, ellei lempi siellä liiku? vaan mökissä ilo on meillä, kun juomme jumalten mettä. Sano vaan sana suloinen, niin valalla vannon, katso, luon sulle komeimman linnan.

CHRYSEIS. Jos sull' on kuningasmieli eikä yksin miekka, — pistä! Antina sydän on armas, ei pahalla pakotettuna.

(Molemmat jatkavat keskusteluaan, Chryseis kiivaasti, Lemminkäinen viihdytellen.)

TIERA (mukavasti uunilla loikoen). Ainikki, annappas minulle haarikka olutta! (Ainikki tuo oluen.) Sinä olet kasvanut ja kaunistunut, Ainikki! Muistelenpa, että pienenä ollessasi pidit paljon ruskeasta parrastani. (Juo.) Mitäs pidät morsiamestani?

AINIKKI (alasloduin silmin). Suokoon Päivätär hänelle ain' yhtä punaiset posket.

ANEMOTIS. Valjut on sinulla posket kuin kinokset; mutta niiden päällä päivyttä havaitsen kaksi suurta, kaunehinta: Mua sääli, suloinen tyttö, salli luonas lämmitellä!

TIERA (kuten edellä). Pakkanen ei morsiamille pahaa tee. Syöjätär sydämeni vieköön, jos en rakasta sinua melkein yhtä paljon kuin karhunkeihästäni. (Ainikille.) Hänellä oli siellä vierailta mailla vihurinen nimi, mutta nyt olen minä hänet nimittänyt Tuulikiksi, Tapion tyttären kaimaksi; — hän suojelkoon karjaani pedoilta.

ANEMOTIS.
Tosiaankin kaunis toimi.
Susi sun syököhön, mokoma!

TIERA (kuten edellä). Pitkä ja vaivaloinen oli matkamme Saaresta, jota he Kyproksi sanovat. Kypron joukko oli aina kintereillämme. Vielä tänä iltanakin luikahti heidän kirottu, pystynokka laivansa kuin ankerias karien lomitse. Maata ei saanut rauhassa, (juoden), juoda ei saanut rauhassa. (Ääniä tuvan ulkopuolella.)

Seitsemäs kohtaus,

EDELLISET. MEDON, kyprolaisten sotilasten seuraamana. LEMMINKÄINEN vetää miekkansa. TIERA viittaa AINIKKIA ojentamaan hänelle karhunkeihään. AINIKKI asettuu säikähtyneenä LEMMINKÄISEN taakse. ANEMOTIS liittyy MEDONIIN. CHRYSEIS seisoo yksin, epäröiden molempain välillä.

MEDON (paljastetuin miekoin).
Vihdoin viimein sun tapasin,
naisten rosvo! Nyt vapise!
Sammui jo elosi tähti:
Tullut onpi koston tunti.

LEMMINKÄINEN. Tosin on meitä kaksi vaimen; toki koeta, ken kovempi!

MEDON. Sano, tahdotko takaisin heti suoda saalihisi?

LEMMINKÄINEN.
Takaisinko? En ikinä.
Tuiki tuhmapa olisin.
Kyllikki omani onpi.

TIERA (uunilta).
Tuulikkia en ma anna.

MEDON. Kuuletko, Chryseis? Sano tälle orjalle sanasi kuin häntä kammoat, kiroat, ylenkatsot.

LEMMINKÄINEN. Vapaasti valitse, Kylli, sano, että kiroat mua, ylenkatsot. Kahlehesi kaikki katkeevat samalla, käyt vapaana koristamahan onnellani mennehellä Afroditen alttaria.

MEDON. Chryseis, Chryseis, pyydän: tuomitse, unohda hänet.

CHRYSEIS (epäröiden).
Olkoon tuomio jumalten.
Minä en enempi voine.

LEMMINKÄINEN (Medonille). Kun vasta vapaata miestä kutsut, narri, orjaksesi, pistä pääsi kainaloosi! Se on onneksi sinulle. Täällä sun pakkanen panevi, lähde Kyprohon takaisin, kerto'os kuninkaallesi, kun olet päässyt horkastasi: jo unohti Chryseis-Kylli vaivat, vaan ei Afroditen.

TIERA (keihästään pudistaen). Täällä myös Tuulikki pitävi viiksiäni kaunehina.

MEDON. Zeus avita, sulle näytän, pohjan barbaari poloinen, vielä ei vilustununna miekkani tulinen terä.

LEMMINKÄINEN. Paarma, miksi niin pöriset? Miksi naisten peloksi niskojamme taittaisimme täällä siistin sillan päällä. Kauniimpi lumella hurme! Tule!

MEDON.

Lurjus, miks pakenet?
Jo menikö mieles uhma?

LEMMINKÄINEN. Mitelkäämme miekkojamme siis tän petran taljan päällä.

(Peurantalja levitetään taistelevien alle, jotka mittelevät miekkojaan.)

Noin. Sinun on ensi isku.

MEDON (hyökäten).
Siispä lähde Pluton yöhön!

LEMMINKÄINEN (puolustautuen). Kas niin, älähän kynsi, kissanpoika.

MEDON (taistellen). Saan kypälät leijonalta, sun tuhoan.

TIERA (joka on kömpinyt uunilta alas, taistellen sotilasten kanssa).
Varokaatte karhun kättä!

(Chryseis heittäytyy taistelevien väliin ja suojelee
Lemminkäistä. Taisto taukoo.)

CHRYSEIS. Medon, seis! Minut tapatko? Tie hänen sydämmehensä käypi kautta tään sydämen. Lemminkäinen, miekkas laske! Hän onpi isäni viesti. Oikea asians' onpi, vaan vähänpä ihmislapsi jumalten tuomion edessä, taitavi ohjata osaansa ... kovin kostit Afrodite!

MEDON. Hän sua häväissyt onpi, herjannut ja huolettanut, vienyt kruunusi, kotisi.

CHRYSEIS. Tehnyt lie tuhat rikosta, tuhatkerroin anteeks annan.

MEDON. Muista Kypron kukkasia, Saaren impien iloja, Saaren sulhojen surua ja isääsi valkopäistä, mi sinua muistelevi yksin valtalinnassansa!

CHRYSEIS. Kova on kohtalo inehmon! Surmasin sadatkin kerrat tämän miehen mielessäni, hänpä jällehen heräsi ilkukseni, itkukseni sata kerroin kestimpänä. Tämä mies, jota vihasin, uhmasin, uhittelinkin, tätä miestä, min tekikin —

MEDON. Seis, Chryseis! Ei enempää! Läpi yön, hämärän halki henget Hellahan näkevät, kuulevat jumalat Kreikan Kypron taivan laelta.

CHRYSEIS. Armoa julkiset jumalat! Tämä mies, mitä tekikin, ijäti hänehen liitti minut langat onnetarten. Zeus, mitä säädätkin minulle, orjuuttako onnetonta, valtalinhoja, vapautta, kurjuutta majan matalan, eloni lyhkäisen lopuksi — Lemminkäistä lemmin aina.

LEMMINKÄINEN (pistää miekan huotraansa). Käy lepohon, leppärauta, muutu murhan astalasta lempeni ikikukaksi vierelleni vilkkumahan. Rakkaus voittavi rajunkin; Kyllikki on onnelani.

MEDON (pistää miekkansa huotraan). Näinkö kaunehin katosit, näinkö heityit Kypron helmi Pohjolan polon lumihin, jalan jäljen jättämättä! Ruhtinatar, sua rakastin, aattelen alati, tosin en sua voittanut takaisin, toki sua totella taidan. — (Itsekseen.) Päivän päästä jo Chryseis kaihomielellä katuvi. Oikku, on nimesi nainen.

TIERA (sotilaille). Mitäpä maksaisi vaivaa teidänkään kallojanne halkoa, koska päällikkömme ovat miekkansa tuppeen pistäneet? Kumahuttakaamme mielummin kurkkuumme haarikka olutta. Hiisi viekoon, te Kypron viinitynnyrit, saattepa kiittää, että teillä vielä on tappinne tallella, senkin jälestä, kun minä olen keihäälläni sitä kolistellut.

CHRYSEIS (Medonille). Synkkä on matka syksysäissä, näissä pohjan tuulispäissä, löydät varmaan haudan harmaan. Minulle lupaakin, Medon, tänne jäädä yli kylmän, kolkon talven. Sitten Kyprohon koteudu, sano: täällä Saaren neiti itkevi jokaista, jota ennen lempi leikkimailla, isää armasta enemmän. Jos hän mulle anteeks antaa, tahdon riemuin kaikki kantaa.

Kahdeksas kohtaus.

EDELLISET. HELKA, joka on tullut taistelun lopussa astuu CHRYSEIIN ja LEMMINKÄISEN väliin.

HELKA. Rikkaalta orihit osta, käy kosihin tytärtä köyhän: Armas on vertaisten asua. Prinsessa pois lähetä! Ei sitele silkkikäsi kuhilasta kunnollista; kenell' on kotina linna, kompastuvi ortehen majan matalan.

CHRYSEIS (Helkalle). Anna anteeksi, emoni; Kruununi kultaisen unohdan, lasken lapsena eteesi: ota lahja onnellisen. Täällä ei kuningatarta muuta kuin sa yksin, äiti. Tyytynet sinä minuhun, tyytynen minä sinuhun; kudon, leivon, paistan, pesen, panen parhaimmat oluet. Majasi on maailmani. Rakkaudella sen rakennan laajaksi ja loistavaksi. Autathan emo minua!

(Helka syleilee häntä).

LEMMINKÄINEN. Turhaanko opetit, äiti, mulle syntysi syväsi, maata, merta mahtavimmat, taivasta tavottavaiset, Tuonelaankin tunkevaiset? Jo ma hiihdin Hiiden petran, Pohjan poikaset kukistin käden yhden kääntehellä, vaiensin vasamallani Lemmon käärmetten kähytkin. Kyllikki, kyläinen impi, oman nyt orteni asuja, katso, kuinka kaunisti suudelma sovun ja lemmen loihti linnaksi majani. Linnaa sa halasit äsken laulaa tahdon linnan sulle. Kuuletko kohua kosken? Nyt ma virteni viritän.

Melodrama.

LEMMINKÄINEN. Tapion lapsi, vanha hirsu, aarnihongan heimolainen, monen talven taltuttaja, monen myrskyn myöstyttävä, kuule nyt ääntäni mahtavaa! Nöyrry! Pois! Harjahirsi, suoja äitini harmaan pään, permanto, jolla mun kehtoni keinui, uksi, sa rauhan turva, liesi harmaa, min loimossa lasna ma lauloin, leikin, kaikki uhraan ma lemmelleni. Poistukaa!

(Tupa kukistuu, pala palalta, katoaa ja antaa sijaa autiolle, lumiselle ja kuun valaisemalle maisemalle, jonka perällä kauvimpana kimaltelee myrskyinen meri.)

Malmi, marmori mahtava, nyt mua kuulkaa! Kuule myös, sinä vaskivuori, kussa Hiisien vasarat kalkkaa! Rauta, nouse nostamatta! kivi, seininä kohoa, linnaks muodostukaa kauniimmaksi kuin Kypron linna, kukkien keskelle jättien luoma! Nouse seinä! Kohoa katto! Muodostu muuri! Luonnon tyttäret, Luonnottaret, kaikki kauneenne tänne tuokaa! Ilman kirkkaus! Veden terveys! Maan rikkaus! Tulen loisto! Tänne kaikki ne kantakaa! Ukko, kultainen kuningas, suojaa nyt ikäsi kaiken armossa, voimassa, suuruudessa valtalinnaani lumoavaa!

(Linna nousee pala palalta erämaasta. Näyttämö valkenee, ja aamurusko alkaa kimallella ikkunoista sisälle yhä kasvavalla loistolla.)

Tässä asumme ain kera kauneuden ja rauhan ja rakkauden. Täällä äidin lempi onnea suopi ja kevään hempi kukkia luopi, täällä ilo mielellä, henkien rauhaa me katsomme kuink' elon myrskyt pauhaa, Täällä olkohon onnemme, Suomemme maa, joka laihoi kultaisin kangastaa, min järvissä lempemme päily kuin aurinko, astuva aalloistaan.

(Esirippu lankee.)

KOLMAS NÄYTÖS.

Ritarisali Lemminkäisen palatsissa. Taustassa porrasaita, jonka takana näkyy palanen pohjolan kevätluontoa ilta-auringon valaisemana. Ovi oikeaan ja vasempaan. Oikealla Lemminkäisen aseet: kypärä, miekka, keihäs, jousi ja viini.

Ensimmäinen kohtaaus.

LEMMINKÄINEN, panssaripaidassaan, sukii kultasualla pitkää, mustaa partaansa. Hänen edessään lappalainen orja, pitäen hänelle kilpeä peilinä. Taustassa CHRYSEIS, valtakäytävän aita vasten nojaten ja maisemaa katsellen, antaen värttinensä huolettomasti vaipua alas. Vähän matkaa vasemmalla istuu AINIKKI ahkerastikehräten.

LEMMINKÄINEN (orjalle). Orja, kuinka käskyt täytät? Kilpi on kuvastin urhon, sotasankarin somistin, nähdä tahdon tahratonna siinä muotoni korean.

ORJA. Herra, ei mikään peili voi kyllin kiittää kauneuttasi. Käyt päivä päivältä yhä kauniimmaksi. Vertaistasi ei ole auringon noususta auringon laskuun eikä Saimaan aalloista Kainun mereen lännessä: sinua ei voi kukaan vastustaa Kyrjälän pohjasta Rastekoian tunturiin asti. En sano sitä sinua kiittääkseni, mutta se täytyy jokaisen myöntää, että olet jumalata kauniimpi, ihmistä voimakkaampi ja anteliaampi kuin sekä jumalat että ihmiset. Käsketkö jotakin vielä?

LEMMINKÄINEN (heittäen hänelle kultaketjut.) Kahlitse lipeä kieles, ota kulta, orjan kulta! Mit' olen ma, sit' en sulta kuulla tahdo. Taidan itse oman arvoni osottaa. Pois! Elikko elättämäni muille kiittääköön minua.

ORJA (asettaen kilven pois ja ottaen ketjut, itseksensä). Maderakka! [Maderakka = maan äiti, lappalainen jumaluusolento, niinkuin Sarakka = elämän hoitajatar.] Se oli liian paksua; se maistui herralleni vain puoleksi. Ensi kerralla tahdon olla hienompi ja ansaita rannerenkaan. Mutta sitä ennen täytyy Kyllikin pois. Herrani käy käriseväksi vaihtelun puutteessa.

(Menee.)

Toinen kohtaaus.

EDELLISET, paitsi orjaa.

LEMMINKÄINEN (ottaen miekkansa ja koetellen sen joustavuutta permanttoa vasten). Sano, säiläni parahin, milloin maailman kukistan?

CHRYSEIS.

Kuinka kauniit on oranjit!
Kuinka illan kulta-vyössä
mandelpuut lemahtelevat.

LEMMINKÄINEN (miekkalleen).

Kuink' on tenhoisa teräsi!

CHRYSEIS. Ilta, kunne varjos kulki? Satakielet kilvan soivat, kaste raukee, myrtit aukee — etkö niitä sä havaitse? Kussa viivyt vilpas ilta? Hautaa jo hämyhyn huolet, rauhoita jo raukat tollit.

AINIKKI (kehräten). Myrtejä ja manteleita! Taas hän hulluja horisee. Totta tunnet meidän metsän! Tuo on tuomi, tuo on kuusi, tuossa koivuinen korea, tuossa haapa, lehmus, honka...

CHRYSEIS. Outoja ovat nimesi! Kumma on nähdä ensi kerran luonnon henkihin heräävän näillä hallan, talven mailla. Kalvaat on hänellä kasvot niinkuin haamu; — mut samaten meri päilyy päivän alla, Kypron päivän!

(Ryhtyy jälleen työhönsä.)

LEMMINKÄINEN (joustaan jännitellen). Sano minulle tämän jousen jännittäjä!

AINIKKI (lohdutellen Chryseiille). Kaikki paljonkin paranee, kun ohi on synkkä talvi, kevät keikkuen tulevi.

(Etempää kaikuu Afroditen juhlakööri:
"Me juoksemme juhloa".)

CHRYSEIS (antaen varttinänsä vaipua).
Kaikki julkiset jumalat!
Mitä tää on?

AINIKKI. Maasi miehet! Medonin toverit, talven tanssijat kylässä tuolla, taas pitävät tanhujansa. Siell' olet sinäkin käynyt. Kyllikki, — jätä ne käynnit! Veljeni vihan sa tiedät, sukkamielen Medonille.

(Musiikki lakkaa.)

CHRYSEIS. Se minua suututtavi. Muistolleko mustasukka? Päivänä moniahana minut vangiks vaatinee hän taakse telkien, ovien, että itse irrallansa sais kyllin sotia käydä; sitä hän aattelee alati.

LEMMINKÄINEN (joka on kuullut viime sanat). Mitä huolit sa minusta, missä istun, missä astun, suutunko vai suutelenko, kun sinä kyliä käydä vain saat salassa multa?

(Ainikki hiipii pois Helkaa kutsumaan.)

Kolmas kohtaus.

LEMMINKÄINEN. CHRYSEIS. Sitten HELKA.

CHRYSEIS. Kovin oletkin kohtelias! Päivät kaiket kaarillasi, miekoillas minua kiusot, illanpa ihanan tullen kun huvia hiukan etsin, heti murtelet haventa sekä muutut muodoltasi kuin Herakles kaattuansa Erymanton villikarjan. En iloitse asehistasi.

LEMMINKÄINEN.
Siksi kai unohtanetkin
niin usein minun torani.
Medon kiittänee sinua.

CHRYSEIS (itkien).
Ja sinä enemmän lemmit
Pohjan villiä petoja
kuin poloista vaimoasi...

HELKA (tulee ikäänkuin sattumalta liinanippu kädessään ja sanoo seuraavan taustassa, kuin itsekseen). Koska räiskyy korpikuusi, koivu kuorensa varokoon!

CHRYSEIS.
Emo, ei minulla syytä.

LEMMINKÄINEN.
Eikä mulla. Etkö kuule?
Kylli mielivi kylihin.

CHRYSEIS. Lemminkäinen mua toruvi pienestä ilon pidosta, itselläänkin on ikävä, käy käristen päivät pitkät muistellen Lapin petoja.

HELKA (kuten edellä). Tuli suihki orhin tiestä kivikkoisella polulla, lehtomaalla leppeällä jäi kipunat kirpomasta.

LEMMINKÄINEN. Minä, miehistä vakaisin, levollisin, lempeinkin! Minkä voin ma Kyllikille, joka mun sankariks sanovi.

CHRYSEIS.
Sankari olekin! Taista!
Lähde! Vaaroihin vaella!
Toki toivon, ettet tahdo
olla sankar' sukkamieli.

LEMMINKÄINEN. Kyllikki, kätesi anna! Sopikaamme, ettei sorja lempemme kevät katoisi ensi syksytuulen tullen! Kautta taivahan vasaman, en enempi sotia käyne hopeankana halulla.

CHRYSEIS. Vannon kautta Afroditen: Kerberus varjoni purekoon, raivottaret raadelkohot, jos enempi kylihin mennän, kassapäiden karkeloihin.

(Ojentavat käden toisilleen.)

HELKA (kuten edellä). Lupaus on kedolla kukka; marja näyttää, minkälainen.

(Menee.)

LEMMINKÄINEN. Miekan, panssarin parahan, kaikki tahdon ma unohtaa, käyn sotia tästä asti vasten korven kontioita, kun liki sinua liian, Kylli, ne mörähtelevät. Armahin, kätesi anna! Punaruusujen siteillä sidot miekan Kaukomielen. Kuink' onkin ihana ilta! Kuink' olet kaunis kaulaella! Kuinka ylväsnä kotihin luoksesi salosta saavun!

CHRYSEIS.

Artemis antakoon ereä!

Älä liian kauan viivy!

(Lemminkäinen ottaa jousensa ja menee.)

Neljäs kohta.

CHRYSEIS yksin. Sitten ANEMOTIS.

CHRYSEIS. Sentään sankari olet sa, aivan kuin Akilles, synkkä, murtava mustoa haveuta, myrskyn kieltä käyttävä. Taas kuin Paris, taikamieli, lemmen leikkien kuningas. Kummallista! Kreikan urhot, Attikan sankarit soreat, joita ennen ma ihailin, kaikki heitin. Nyt ma hellin miestä pohjolan pimeään, mi minua ärsyttävi, murtavi, musertelevi — jälleen lemmellä lepyttää. (Kehrää ja huokaa.) On hän sentään liian lieto.

ANEMOTIS (porras-aidan takana).

Annetaanko audienssi?

CHRYSEIS.

Sinäkö? Sisähän astu!

ANEMOTIS (kuin edellä). Valitettavasti vaara siinä on lähellä. Onko herra miehonne kotona!

CHRYSEIS (kärsimättömästi).

Tule!

ANEMOTIS (tulee hullunkurisesti talvivaatteihin puettuna ja ojentaa suurta rillarukkasparia). Tuon veroksi teille, muun paremman puutteessa, nämä vanttuhut vakaiset.

CHRYSEIS.

Hupsu, talvi on lopussa.

ANEMOTIS. Lopussa? Lorua lie se. Lopussako, siksi että näen pari lintua pahaista lehtopuilla liekkumassa, ja kaksi kuloista kortta kaljun kallion kylessä! Foibos auta! Lunta löysin vast'ikään kiven kolosta, oikein oikeata lunta! Ei tule kevät ikinä tänne kuolon tanterille.

CHRYSEIS. Kuitenkin — kukapa meistä oisi aavistaa osannut, kuinka on suvi suloinen, kevätaamu armas, vieno jälkeen jään sekä pimeyden! Oi, te yöt valoisat...

ANEMOTIS (matkien). Oi, te puuskat, tuiskut pohjatuulen, sen sihinä, sen sohina sekä korprien kohina! — Kyrossa kevät on meillä.

CHRYSEIS.

Miksi voihtit?

ANEMOTIS. Mun pitäiskö ruveta runoilijaksi?

CHRYSEIS.

Ei ole tässä tarvis.

ANEMOTIS. Siispä puhun puita, heiniäkin. Ajattele pitkää, kauheata talvea, valkeaksi sivuttua hautaa, johon minut on elävältä murattu kurjaan, savuiseen pirttiin ja annettu minulle mieheksi dromedaari, joka rakastaa minua melkein yhtä paljon kuin karhunkeihästään. Onneksi asuivat helleenimme muutaman tunnin matkan päässä kylässä ja siellä saimme me usein tanssia. Oi, te hymyilevät jumalat! Olisitpas nähnyt näiden karvaturkkisten pimentolaisten karhuntuksillaan koettavan matkia meidän kuorokarkeloitamme. Vihdoinkin sanottiin, että oli kevät, — ja mikä kevät! Viheriä talvi! Valoisa Manala! Lampaiden keritsemistä, lehmänkellojen kilinää, karpaloita ja koivunmahlaa; — oi, Chryseis hyvä, mitäpä olisikaan Theokritos antanut, jos olisi saanut kuvata sellaista idylliä!

CHRYSEIS. Anemotis, arvo anna rakkaudelle köyhällekin. Paljon on Suomessa suloa, vaikka onkin

vallan toista.

ANEMOTIS. Sepä kaunista rakkautta, muuttaa meidät, niinkuin sankarit Aiskyloksen murhenäytelmässä, autuaitten kentiltä suoraan Tartarukseen! Tosin on sinulle rakennettu linna — laululla tietystikin — yhtä nopeasti kuin meidän runoilijamme rakentavat Olympoksen. Mutta (katso ympärilleen) mikä linna! Karkea kuin boiotilainen sukkeluus ja köyhä kuin spartalainen ateria! Onko sinun miehesi yhtä naurettava ja mustasukkainen kuin ennenkin?

CHRYSEIS.

Anemotis, — ei enempi!
Sua käsken ja rukoilen.

ANEMOTIS. Anteeksi, nimeni on Tuulikki, — torpparinvaimo, mutta muuten teidän korkeutenne nöyryin palvelija. Olinpa vähällä unohtaa kysyä, oliko sinulla jotakin terveisiä Kyproon.

CHRYSEIS.

Kuinka? Kyproonko?

ANEMOTIS. Meri on nyt sula, maailma avoin. Oi, Chryseis, etkö tunne poskillasi vapauden leyhkää? Medon ja helleenit purjehtivat pois tänä yönä.

CHRYSEIS.

Joko? Oi, jumalat!

ANEMOTIS. Ovatko sinusta nämä seitsemän kuukautta kuluneet niin nopeasti kuin jumalat lentävät länsituulen siivillä? Medon parka on aivan puolihulluna; hän ei uskalla tulla sinulle jäähyväisiä sanomaan, miestäsi peljäten näes.

CHRYSEIS. Häntä saatan ja ojennan käden hälle rantamalta.

ANEMOTIS. Kypron Afrodite sinua palkitkoon ja suokoon sinulle vihdoinkin hyvän miehen! Oi, siitpä tulee hurskaat jäähyväiset. Helleenit ovat kutsuneet kaikki kylän tytöt jäähyväiskarkeloihin. Huilujen säveleet eivät vielä ole jäätyneet, vielä on kieliä jällellä sitroissamme. Vielä kerran saamme me tanssia Afroditen juhlatanssin...

CHRYSEIS.

Sitra? Siitä ma uneksin.
Huilu, — oi, ajat ihanat!
Joudu jo keväinen ilta!
Tule, mennään! Oi, jumalat!...
Unohdin ... en tulekaan.
Sano Medonille ... ei, ei ...
sano minulta terveisiä!

ANEMOTIS. Mutta ajattele, Chryseis, tämä on viimeinen kerta, kun sinä näet maamiehiäsi; viimeinen, kaikkeinviimeinen tervehdys isällesi, ystävillesi ja synnyinmaallesi...

CHRYSEIS (liikutettuna).

Pois! En voi ma tulla.

(Rientää pois.)

Viides kohtaus.

ANEMOTIS yksin. Sitten MEDON.

ANEMOTIS.

Ei voi tulla! Suututtavi
herra miestään, Lemminkäistä!
Pohjolan pahimmat karhut
sinut syököhön, tyranni!
Onkos kuultu kummempata?
Ei voi tulla! Turmeltuuko
näin nyt aikeemme ihana?
Sa barbaari, babiaani!
Toki tahdon tuumiskella.
Naisen viekkaus nyt avuksi!
Niin... Chryseiin ma vapahdan.

Medon!

MEDON (porrasaidan ulkopuolella).
Missä on Chryseis?

ANEMOTIS.
Ei tahdo kisoihin tulla.

MEDON.
Voi! Siis kaikki on pilalla.

ANEMOTIS.
Mut olen minä jälellä.
Joko on miehistö jaettu,
laivat kaikki lainevalmiit?

MEDON. Kaikki valmis. Illan tullen, päivän mennessä majoille, hiljaa hiivimme kisoista. Mut meren jumala suosi ei meidän menoa, ellei Chryseis keralla käyne — hyvällä tahi pahalla. Kautta Herkuleen vasaran! Vannoinhan Chrysandrokselle tuoda tyttären takaisin vaikka kalman kammitsoista. Kuink' olenkin kärsinyttä! Tämä talvi oisi voinut särkeä jumalten syömen. Ja nytkö hävitän kaikki! Tuhat kertaa ennen taisto! Ei, Chryseistä jätä en, koston hurmeisen kohotan, yön sylissä syöksen —

ANEMOTIS. Syökset itsesi Manalan maille! Oi, te miehet, mitä osaatte taistella te ilman meitä? Chryseis minulle heitä. Hetkessä kisat aloita, anna laulun, soiton soida!

MEDON.
Mutta...

ANEMOTIS.
Ei enempi, joudu!

MEDON.
Hyvä. Jää minulle miekka.

(Menee.)

Kuudes kohtaus.

ANEMOTIS. Sitten CHRYSEIS.

ANEMOTIS. Kieli, sa ijäti soipa sydämessä ihmislapsen, sinut nyt virtehen viritän, hän on kuuleva minua. Lapsuusmuistot! Synnyinseutu! Tulkatte tulisin kielin sydäntä syleilemähän, sydäntä kuulevan Chryseiin. Tuoss' on hän. Hänet ma voitan. Soi soitto surunihana!

(Piiloutuu porrasaidan taa.)

CHRYSEIS. Kyynel hyljätyn posella, miksi huolta heijastelet, jota täällä ei tajuta? (Porrasaidan vierellä.) Tästä nään ma laivan lähdön, näen tästä meren sinisen, — konsa nään kotini rannan?

(Äänettömyys. Kuuluu sitran ja sen jälkeen Anemotiksen ääni, joka porrasaidan takaa lähestyy yhä enempi ja enempi ja astuu vihdoon näyttämölle laulaen seuraavaa laulua.)

Romanssi.

Laps Hellaan, älä vaihda pois sun maatas ihanaa! Sill' leipä vieraan karvast' ois ja sana karkeaa. Sen päiv' on valju, loistoton, sen sydän sulle outo on. Laps Hellaan, älä vaihda pois sun maatas ihanaa!

CHRYSEIS.
Oi, elä enempi laula.

ANEMOTIS.
Tahdotko keralla käydä?

CHRYSEIS.
Ah, en voi ma...

ANEMOTIS.

Laps Hellaan, maasi mainitaan, se suur' on, suloinen. Sen päiv' on sees, on vehryt maa ja

aava aalto sen. Sen tuul' on lämmin, tuoksuinen ja taivas tuhattähtinen... Laps Hellaan, maasi mainitaan, se suur' on, suloinen.

CHRYSEIS.

Lakkaa! Kuolen laulustasi.

ANEMOTIS.

Seuraatko?

CHRYSEIS.

Sydän, jo vaiti!

(Tahtoo rientää ulos, mutta pysähtyy vastustamattomasti kuuntelemaan.)

ANEMOTIS (Kolmas säejakso.)

Laps Hellaan, siksi muista sa ain maatas ihanaa! Eloa ei, ei onnea, ei rauhaa muualla. Ja tiesi kunne kulkekoon, sun juures synnyinmaassas on. Laps Hellaan, siksi muista sa ain maatas ihanaa!

CHRYSEIS (tunteittensa vallassa).

Tule! Pois! Nopeesti! Joudu!

Vain yksi hyvästijättö!

(Molemmat rientävät pois. Näyttämö on hetkisen tyhjä.)

Seitsemäs kohtaus.

AINIKKI. Sitten LEMMINKÄINEN.

AINIKKI. Tuulikki viritti virren taas kotinsa kiitokseksi. Miksi niin kauheesti kehuvi hän tuota etäistä maata? Onhan hän sanonut itse, ettei siellä suksi juokse, ei räisky repojen tulet, pakkaneen ei paukahtele. Kesä-yötkin on pimeät. Maa kurja, maa matala, hongaton, kanervatonkin — tuskin voi sitä kuvailla. Mahtaa siellä ikävä olla eläimillä, ihmisillä. Toista on toki kotona! Kunne lienee Kylli mennyt? (Katsoo yli porrasaidan.) Kas, tuolla molemmat käyvät, luulenpa, kyleä kohti. Kuinka? En tätä käsitä. Joko rikkoi hän lupansa ei konsa kisoja käydä?

LEMMINKÄINEN (tulee huonolla tuulella, lakki vinossa ja heittää Ainikille ammutun otuksen).
Siin' on kaikki saalihini.

AINIKKI. Eikö mieluisa Mimerkki antipaitoihin paneunut?

LEMMINKÄINEN (ripustaen jousensa vaaraan).

Hänestä vähät välitän!

Kosk' oli nainen uskollinen!

Lauloin lauluni parahat;

Lempo lie pilannut metsän.

Miss' on Kyllikki?

AINIKKI (hämillään).

En tiedä.

Kahdeksas kohtaus.

EDELLISET. TIERA tulee hitaasti, haukotellen ja harvasanaisena.

LEMMINKÄINEN (Tieralle).

Kustapa putosit, veikko?

Kuustako vai auringosta?

TIERA.

Suoraan saunan lautehilta.

LEMMINKÄINEN.

Jopa nyt jotakin kuulen!

Ennen sa haudasta heräjät

kuin on saunan lämpimästä.

TIERA.

Sauna syttyikin tulehen.

LEMMINKÄINEN.

Narri, sa sytytit oljet?

TIERA.

Pohjalaiset sen tekivät.

LEMMINKÄINEN.

Pohjalaiset! Kuinka? Kerro!

TIERA.

Kuinkako! Talon ne poltti.

LEMMINKÄINEN.

Talon?

TIERA.

Polttivat kylänkin.

LEMMINKÄINEN.

Puhu toki, puuhevonen!

Polttivat kyläkö? Vastaa!

TIERA.

Anna kun kerron ma asian.

Miehet lyötiin, naiset vietiin,

kylä poltettiin poroksi.

LEMMINKÄINEN. Saustutettu saunakarhu! Näinkö sie sanoja saatat, kun tuli ja sota on irti penin kahden kuulumalla.

TIERA.

Aina on sinulla kiire.

LEMMINKÄINEN.

Säiläni! Ukon salama!

Vihdoinkin saamme me sotia.

Taas tapella! — Lempo sentään!

Unohdin lupaukseni.

AINIKKI.

Vihamies likellä liekö?

LEMMINKÄINEN (itseksseen).

Miksi vannoin valan mokoman?

(Äänettömyys. Kuuluu kaukaa näyttämön takaa Afroditen juhlakuoro: "Me juoksemme juhloa" j.n.e.)

AINIKKI.

Paetkaamme!

TIERA.

Paras ois syödä.

LEMMINKÄINEN (kuin edellä).

Voinko syödä ma sanani?

(Kuuntelee kuoroa. Ääneen.)

Missä on Kyllikki?

AINIKKI (itseksseen).

Vapisen.

(Ääneen.)

Vaatteita valistamassa.

LEMMINKÄINEN (kiivaasti).

Missä?

AINIKKI (itseksään).

Silmäni samenee.

(Ääneen.)

Metsän rantahan katosi.

TIERA (aina tyynenä).

Kyllikki kylähän juoksi.

LEMMINKÄINEN.

Kyllikki?

TIERA. Kuulethan itekin vingutuksen viidenlaisen. Hullu kuolkoon naisten tähden! En tätä enempi kestä, mulla on muutakin muretta, aluksi aterioita, sitten keihääni hijoa.

(Menee.)

Yhdeksäs kohta.

LEMMINKÄINEN. AINIKKI. Äänettömyys. Soitto ja laulu jatkuu yhä näyttämön takana.

AINIKKI (itseksään).

Oi, menoa onnetonta!

Kuin tämäkin loppuvi?

LEMMINKÄINEN (vetäen miekkansa). Sotaa! Tahdon nyt tapella vaikka vasten maailmata! Tyttöni teräksiseni! Et ijäti itkemähän huotran huppahun suettu. Sotahan sukes sun Hiisi, sotamiehen morsioiksi. Sopivi kätehen kahva. Sinä et ikinä petä niinkuin petti nainen nuori.

AINIKKI.

Ei ole pettänyt sinua,

vahingossa virhin tehnyt.

Kisa ei liene kuolon synty.

Älä suutu. Suo sovinto!

Katkerasti hän katuvi.

Itsekin kisasit ennen.

LEMMINKÄINEN (kuoroa kuunnellen). Kuule soiton, tanssin tahti! Hiipi Hiisi viekasmieli ihmisten suvun sekahan, vei siveyden, järjen, kunnon, tarjosi sijahan tanssin...

AINIKKI.

Lepy veikko!

(Soitto ja laulu taukoo.)

Kymmenes kohta.

EDELLISET. HELKA.

LEMMINKÄINEN (Käy kiivaasti Helkaa kohden).

Äiti! Äiti!

Jo nyt paina panssarini

käärmeen mustihin mujuihin!

Täytä laukku! Löyly lyö'ös!

Lähden Pohjolan piholle,

Pohjan portin särjentähän.

HELKA. Oi, mun poikani poloinen! Turmat on tuhannet siellä, käärmeet, kyyt kähiseväiset. tulikosket, liekkimeret, velhot vankat, sulhot sankat, suot, jotk' ei ikinä sula, vuoret pilven piirrättäjät. Jää kotihin, koito poika!

LEMMINKÄINEN. Ei minua peloita Pohja. Koeteltu olen kovasti, kuolemalla kuuraeltu, vaan minull' on vankat sanat, sanat turman torjuvaiset, joiden tieltä tenhomiehet niinkuin hattarat hajoovat.

HELKA. Mielinet kultia, hopeita, löysin eilen aarnihaudan.

LEMMINKÄINEN. Sorjempi sodan on rauta, kuin kaikki kotoiset kullat. Emo, nyt sotahan lähden, suojoan sinut ja meidät. Vainotiell' on Pohjan valta.

HELKA.

Täällä siis sotasi käy'ös!

LEMMINKÄINEN. Auki on maailma minulle, miks sitä en valloittaisi? Sulle sen valloitan, emoni: Kaunot on korjat Pohjolassa. Niitä nähdä mä halajan, nähdä neien kaarikaulan, joka vastahan kapinoi, sitten leppy, lempii, pettää...

HELKA.

Hylkäätkö hyväisen vaimon?

LEMMINKÄINEN.

Vaimo unhotti valansa,
minut petti.
Kyllikki kylähän juoksi.

Yhdestoista kohtaus.

EDELLISET. TIERA.

TIERA.

Laiva lähtee.

AINIKKI (porrasaidan äärellä).
Medon myöskin.

LEMMINKÄINEN.

Ahti, anna myrskyn nousta!

TIERA.

No, sitä en juuri toivo.
Laivalla on Tuulikkikin.

AINIKKI.

Tuulikki?

LEMMINKÄINEN.

Terveiset tuhannet!

TIERA.

Näe, veikko, oma nenäsi!
Eikö liene yhtä pitkä?

AINIKKI.

Mikä johtuu mielehesi?

TIERA.

Ilman vain ajattelin ma.
Kylli myös menevi.

LEMMINKÄINEN.

Kylli?

AINIKKI.

Mahdotonta!

HELKA.

Mahdollista.

LEMMINKÄINEN.

Hulluutta! Lorua!

TIERA (porrasaidan äärellä).

Katso!

Molemmat selvähän erotan.
Hyvästi, hyvästi Kylli!
Hyvää yötä Tuulikkini,
(Heittäen lakkinsa lattiaan.)
vaikk' olitkin aika varsa.

AINIKKI.

Kas, hän viittaa...

(Viittaa tervehdykseksi.)

LEMMINKÄINEN (porrasaidan äärellä).

Kylli! Kylli!

Haa! Vene nopeesti!... Poissa!

Laiva jo niemen taa häviöpi.

Pois ... paennut... Turha tuska!

TIERA.

Siinä oli leikin loppu.

Kahdestoista kohtaus.

EDELLESET. ORJA syöksee sisälle.

ORJA. Joudu, kiirehdi, herra! Kylä on kapinassa. Vieraat hiipivät pois tanssista ja tempasivat Kyllikin mukaansa. Hän huusi sinun nimeäsi, herra, ja puolustihe vimmatusti, mutta heidän rohkea päällikkönsä kantoi hänet kuin oravan hartioillaan. Naistempuja, herra. Viekkautta ja teeskentelyä. Sarakan kautta! Minä näin hänen suutelevan Medönia.

TIERA.

Etkö Tuulikkoa nähnyt? Eikö se raukka minua huutanut?

ORJA. Vielä vain! Oli iloinen ja tyytyväinen niinkuin harakka tuulissäällä. Huutavan hänen minä kuulin: tervehdi sitä aasia, minun entistä herra miestäni nimittäin!... Tuntematon puheenparsi. Merkitsee luultavasti kreikankielellä: tervehdi sankaria!

LEMMINKÄINEN.

Kahden suoja, kolmen kosto...

Vihamieltä, viekkautta!

Kylli on minulta viety

enkä voi jättää ma emoa.

HELKA. Suojaa Suomi ynnä vaimo Vanha jo emosi onkin. Älköhön sinä ikänä emo poikaansa evätkö kalvan kaunihiin poluilta. Kosta, poika, kunniasi!

AINIKKI.

Älä usko orjan kieltä!

Kylli ei pettänyt sinua.

LEMMINKÄINEN. Liekkui lintu lehtipuussa, lumi syys-yönä putosi, — ken sitä enempi muisti kesän uuden auetessa? Äityeni, ainoani! Et voi seurata minua. Meren myrskyt sun tuhoisi.

HELKA. Sama siis osamme oisi, sama surma suolahinen. Vanhuus on ikuinen talvi ilman linnunlaulupuita. Mutta talvi sun kerallas on mulle suvi suloinen.

LEMMINKÄINEN. En toki muistotta eroa. Ota harja, mi useesti suki mustat suortuvani; sitä katso illoin, aamuin. Konsa se verin noruvi. kaatunut on Kaukomieli.

HELKA.

Oi, sanoja katkeroita!

Voip' on lohtusi kovuutta!

AINIKKI. Hänen poissaollessansa, äitini, sinua hellin, hoidan myös kodin ja konnun, — muuta en onnea halaja. Tänne jään ijäksi, tahdon nähdä kuuran kimmellystä, kuulla kuuttaren helyä talvi-öiden tanterilla.

TIERA (itseksseen). Kun tulemme takaisin joskus, tuon minä omaksi ostan tuhannella turkiksella.

LEMMINKÄINEN. Nyt olet, maailma, omani! Tämän kalpani kärellä kaikki riemut leimuavat, kulta, kauneus elämän, maine, mahti, — kaikki mulle satavat kuin kukkaissade! kun tämän kalpani kohoitan, läikkyvi itä ja länsi, kuninkaat kumartelevat, vallat vaiti maata myöten. Loitolle kuin merten laine kautta maailman samoan, maat voitan, kukistan kansat, nostan Suomen kunniahan, jotta kuulee kaukopolvek sylvistä satojen vuotten Lemminkäisen leikinlyönnin laulun maassa mahtavassa.

(Syöksee pois. Esirippu lankee.)

NELJÄS NÄYTÖS.

Meren ranta Pohjan pimeillä perillä. Taustassa meri. Molemmin puolin korkeat jäävuoret ja oikealla katsojasta kallion kieleke. Aurinko kimaltelee tunturien huipulla.

Ensimmäinen kohtaus.

AALLOTTARET. Vellamon vetiset neidot sukeltavat esiin laineista.

Aallotarten laulu.

Näin ikinuorina, riemurinnoin,
me merta soudamme sorjin innoin,
me käymme tänne ja käymme sinne
ja kuka tietävi milloin minne.

Kuin helmivyö,
kuin tähtihuiske,
kuin illan kuiske
ja kutsu yön,
me soutelemme, me joutelemme
ja ihmislapsille laulemme
me meren ihmeitä iloksemme.
Pois vienot vierimme jällehen
me lakkalaineilla loistaen.

Me uimme merta näin ristin rastin
ain Hellaan kukkaisen aalloilt' asti.
Mut Kypron rannoilla ruusut huokaa:
Te kevään tähtemme meille tuokaa!

Hän vaipui niin
kuin illan tuuli,
tuo ruskohuuli,
yön uumeniin,
Mut meren tyttäret tuulen teitä
ne vierii, muista ei menneheitä,
ei ihmiskyönelet koske meitä,
ja vienot vierimme jällehen
pois lakkalaineilla loistaen.

Toinen kohtaus.

AALLOTTARET. CHRYSEIS tulee paeten.

CHRYSEIS. Zeus, miss' olen ma? Luonto kauhun kalpea, osaton, vuoret pilven korkuhiset, jotka itse luonto tänne muistomerkeiksi kohotti mennehestä loistostansa. Lumikentät aivan aavat, äänettömät, jäljettömät! Kuinka löydän ma kotihin, pääsen luokse puolisoni? Lie täällä jumala joku?

AALLOTTARET. Sa Kypron tähti, sa poissa ollut, sa kauvan kaivattu etkä tullut! Kuin nousit kaukaa noin huolten yöhön, sa säde, särkynyt vetten vyöhön?

CHRYSEIS. Aallot armaat, lapsuussiskot, kisaajat kotini rannan! Kärsin nyt kosta kova lemмен jumalattarelta, jonka valtoa ivasin. Nyt ma tunnen tuiman tuskan. Etsin miestä, min valitsin, enkä kuule kullaistani.

AALLOTTARET. Oi, rusko koin, oi, aallon päily, mi hetken häily ja hävi noin!

CHRYSEIS. Medon on viemänä vihurin liki tänne ankkuroinut. Minä purresta pakenin löytämähän Lemminkäistä sekä onnea omaani.

AALLOTTARET.

Oi, astu aaltoihiin siskoksemme!
Me sydänhuolille hymyilemme.
Kas, tähti vaipuu ja kupla haipuu.
Käy kanssa riemuiten soutamaan
näin sini-uljasta ulappaa!

CHRYSEIS.

Taivas! Jo tulevi Medon...
Jälkeni näkevä on hän.

ERÄS AALLOTAR (ojentaa Chryseille hunnun). Ota huntu huiskivainen, valkovaahdesta kudottu kiven kirjavan kylessä. Tämän hunnun kantajata ei eroita ihmissilmä.

(Aallottaret sukeltavat veteen.)

CHRYSEIS.

Aallot, turvaudun apuunne.

(Verhoutuu huntuun ja peittyy kallioiden taa.)

Kolmas kohtaus.

MEDON ja ANEMOTIS tulevat kyprolaisten seuraamana.

MEDON. Veikot, tänne! Hietikolla jalan jälkiä havaitsen, jalan, joka ennen taitti tuskin kukkaisen kedolla, — niin, se on Chryseiin jalka. Turhaan mua pakenet, pieno! Peity Pohjolan pimeihin, kuss' ei paista kuu, ei päivä, sinut löytävä olen ma.

ANEMOTIS. Kypron vallat! Ma menehdyn! Medon, seis! Minä läkähdyn. Jalan jälki hietikolla varmaan on tavin takoma. En voi enempätäni. (Istuu.) Mitkä mäet lumiset, jäiset! Turha on taistelo inehmon vasten jäitä jättiläisten. Maailma hajalla tääll' on, kaos-kauhut irrallansa, vihassa julkiset jumalat... Talven kun koimme tuskin, tuskin loppui yö ikuinen, ilolla käännymme kotihin, vaan mitä tapahtui? Katso: Myrskyt maailmattomaiset Aeolus lähetti meille, ajoi aaltojen selässä kohti Pohjolan periä, missä sääskien hyrinä peitti päivän, kuun ja tähden. Tuskaksi tuhottomaksi sattui viel' eräänä yönä, että Chryseis katosi. Pidin ma hänestä paljon. Vaan onpa hänestä huolta! Jo hänet ma jättäisinkin. Paetkoon petonsa luokse! Helposti hän laulullansa luopi linnan taikka kaksi.

MEDON. Kuihtukoon käteni ennen, karhut kalpani purekoon, tulkoon tunturten lakeudet ennen kuolinliinoiksni kuin hänet jätän mä tänne. Pois! Chryseiksen poluille!

(Rientää pois kyprolaisten kanssa.)

ANEMOTIS. Pan! Hän poistuvi! Mitähän jos ma huutaisin lujasti!... Kamalat on kauhut täällä! Lempi, sun käsitan kyllä suvileyhkien lemussa, keskellä kukkivan keväimen, mutta lunten, jäiden kesken, — prr, rakkaus, oletpa työläs!

(Menee huoaten Medonin jälkeen.)

Neljäs kohtaus.

CHRYSEIS. AALLOTTARET. Sitten LEMMINKÄINEN.

CHRYSEIS. Kiitos, te vetiset neiet! Taas tohin ma paeta kohti kohtalon uusia uria, — oh, koska levätä saanen? Koska löydän Lemminkäisen, saavutan sydämen rauhan? Vieläkö muistaa hän minua? Meri mykkä! Yö ikuinen, pitkän kaihoni pimeys, sano, että hän minua muistaa, lempii eikä muita!

AALLOTTARET (kaukaa). Oi, tähti koin, oi, aallon päily, mi hetken häilyy ja hävii noin!

CHRYSEIS. Ken tulevi? Lemminkäinen! Lankea lavea taivas! Tule armas, lennä, liidä luokse vaimosi valitun! Ei! Tuska tulipunainen! Kauhistan ma katsettansa. Hän on niin ylpeä, ylevä, puhdas, suuri, — minä matala, rikkoja vannotun valani! Väikkyvi sydän minulla välillä hämyn ja päivän.

(Verhoutuu huntuun.)

LEMMINKÄINEN (astuu alas tunturilta). Huntu kaunis, ken oletkin, lähetti lempeiden jumalten seudun tään sulostimeksi, jolle vieras, vieno, lienet? Liet sama korea kuva, kaarella kajastavainen, kultakangasta kutova, min näki väkevä Väinö Pohjan peltojen perillä? Älä väisty! Viivy hetki! Ilmoita minulle ihme maan ja taivaan. Tai jos sulta jumalat epäsi äänen, suo mun suudella selitys noilta ruusuhuulosilta.

CHRYSEIS. Viel' en tiedä, ken olen ma, lienkö armas aamunkoitto vaiko yön pimeään tähti auringon paistetta anova. (Epäröiden). Kyllikki omasi oli...

LEMMINKÄINEN. Naljaillet ihana neito! Kyllikki petti mun pahasti, rikkoi vannotun valansa, hänet hylkäsin ijäksi. Kyllikki kylähän läksi.

CHRYSEIS. Voi minua! Takaisin, urho, ota onneton sanasi! Hylkäätkö vaimosi valitun, aina armahan sinulle? Viestin tahtoi taatollensa, sillä hän sua suretti eikä muulla. Muista häntä, valloin vietyä väkisin!

LEMMINKÄINEN.

Muista kuin muinoista tarua.

Usko, jo unohdettuna

hän on mulle ammoin, ammoin.

CHRYSEIS. Oi, älä hyleksi häntä! Yksin yön pimeydessä, turvatonna, tuskallisna, sua hän etsimään ehätti Medonin purresta paeten.

LEMMINKÄINEN. Mitä siis minulle neuvot? En ole mitätön miesi. Minkä taidan, että kaikki kaunot mun juoksevat jälestä, sinä yksin mua kavahdat. Kummallista. Virka, kuinka voin sun lempeeksi lepyttää?

CHRYSEIS. Mies viekas, hävytön, häijy, ihannoiva itseänsä, näinkö hautaat naidun naises? Muistosi joko mykistyi? Aattele, mitä hän antoi! Lapsenlemmen, nuoruushemmen, kotitarhat, taatonhelman, kruunun ja kuningasnimen! Ihanat, kerkeät keväimet sulle hän uhrasi ilolla, mitä voitti? Murhemieltä, yötä talvista, ikuista, sydäntuskaa tummempata!

LEMMINKÄINEN. Kylläksi korea tyttö! Eikö uuden lemmen liekki taida taas keväitä luoda, miss' ol' äsken talven tanner? Veitikka, sinut jo tunnen. Olet kuulu Pohjan neiti, kruunu ehtoisen eloni. Nyt sinua en ma päästä.

CHRYSEIS. Kuulkaatte vuoret! Kertokaa tää häpeä vuossatain talvi-illoin! Kuule, oi taivas! Kuulkosi meri! Ja Dike, mi punnitset viekkaat sanat! Pyhintä hän loukannut on maan päällä, herjannut hellintä puolisoansa, mi kaikk' hälle antoi. Astu vaan tietäsi rikosten viittoamaa, ja koska sun Haadeen rautakäs' tempaa, käy, lempeä etsi Orkuksen yöstä ja suutele varjoja kuoleman maan!

(Rientää pois.)

LEMMINKÄINEN.

Pisti kuin havuinen piikki!

Kummallista. Ollut liekki

Hongatar, valio vaimo?

Yks vaan voi inehmo olla...

Oi, mun kurja Kyllikkini!

(Äänettömyys. Senjälkeen taas entisellä äänellään.)

Turhia! "Leikki on lopussa." v

Mi meteli mennehestä

pikku pikku rakkaudesta.

(Menee viheltäen samaan suuntaan kuin Chryseis.)

Viides kohtaus.

Vastakkaiselta taholta tulee ORJA, taluttaen ULAPPALAN
SOKEATA PAIMENTA.

ORJA. Oletko vihainen herralleni, siksi että hän säästi henkesi? Sitäpä sanoisin minä merkilliseksi vihaksi.

PAIMEN. Olen vanhin velholoita, syvän synnyn tietäjäitä. Kaukomiel' kadotti meidät, voitti, surmas suuren kansan. Tuot' toki enemmän pahon, ettei hän minulta edes viedä viitsinyt eloa. Siksi kosta kovinta hälle aion ja alati häntä seurailen, samoan. Vaan on silmäni sokeat. Tie osota mulle, kuulla hengitystänsä halajan.

ORJA. Ja kuinka aiot sinä, sokea, kurja, voittaa niin suuren ja tietotenhaisen miehen?

PAIMEN. Maan emo minulle virkkoi: Vasten on valtoa jokaista Lemminkäinen loihtinunna itsensä tulisin taioin. Koko metsä on lumottu. Katajatarta vaan kapoista, neittä keltakutrillista, jota lempi, jonka jätti, ei ole kehdannut sitoa. Kataja vihasta räiskyy. Katajasta tein vasaman.

ORJA.

Se olkoon sinun asiasi. Vaan mikä on oleva minun palkkani?

PAIMEN.

Puolet aarre-aarniosta.

ORJA. Puolet, sinä konna? Keneksi luuletkaan minua? Luuletko minua sellaiseksi lurjukseksi, että pettäisin herrani pilkkahinnasta?

PAIMEN.

Ota myöskin toinen puoli.

ORJA. Se joltakin kuuluu. Viaton olen minä; minun käteni ei sankarin henkeä väijy. Tuolla näen minä hänen palaavan takaisin tunturilta. Asetu tänne kallion taakse ja ota vaari hänen äänestään. Kun minä sanon: kauvan eläös, herra; — silloin on hän oikeassa paikassa.

PAIMEN.

Hyvä. Siis sitä odotan.

(Kätkeytyy kallion taa.)

Kuudes kohtaus.

ORJA. PAIMEN. LEMMINKÄINEN.

LEMMINKÄINEN (mietteissään). Varmaan Kyllikki oli se, vaikk' en voi sitä käsittää; hänhän on häipynyt ijäksi. Koito, mua kovin hän syytti. Oli sentään onnen päivät, kun hänet omaksi voitin.

ORJA. Herra, miksi olet niin surumielinen? Unhoita mennehet ja ajattele sankarikunniaasi. Olethan hävittänyt ja kaatanut koko Pohjan kansan. Heidän sotilaansa sinä tapoit; heidän velhomiehensä sinä lauloit suohon suolivyötä myöten. Maderakka! Liistitpä heitä kuin nauriin napoja, kaasitpa kuin kaalinpäitä ikään. Ainoastaan Ulappalan sokea paimen pelastui miekkasi tuhosta.

LEMMINKÄINEN (kuin edellä).

Ei ... ei Kylli olla voinut.

Jumala minut on joku

taikka haltia lumonnut.

Se ei ennusta hyviä.

ORJA. Kun olit voittanut miehet, tuli naisten vuoro. Lähdit valitsemaan parempaa puolisoa Pohjan tyttäristä ja onnistuit löytämään kaikkein kauneimman. Hänen äitinsä asetti sinulle vaikeita koetuksia, mutta sinä suoritit ne kaikki. Nyt on sinulla jälellä enää ampua Tuonelan valkea joutsen ja näiden vuorien lomasta etsit sinä kuoleman joen suuta. Kautta Inarin, herra; tuletpa sen jo tänään löytämään.

LEMMINKÄINEN.

Orja, lausu, mik' on lempi?

ORJA. Sen olen sanova sinulle. Rakkautta on kolmenlaista: yksi eilen ollut, toinen tänään oleva ja kolmas, joka huomenna tulee. Eilinen rakkaus on ammuttu nuoli; tämänpäiväinen rakkaus on pannukakku ja huomina rakkaus poimimaton omena. Ensimmäinen näistä ei kelpaa mihinkään.

LEMMINKÄINEN.

Laadi mulle sammalvuode

tuonne tuntur'rintehelle.

Riepu on elämän riemu.

ORJA.

Toivosi on jo toteutettu; jumalankin täytyy levähtää laakereillaan.

Tänne tämän kallion päälle on sinulle vuode valmistettu. Maailma on

sänkysi ja tunturi päänalaisesi. Nukkuos kauvan ja hyvin.

LEMMINKÄINEN (kalliolla). Ma hengin taas. Jo sumut sankat haihtuu, yön häivät häipyy, näen maailman. Suruni elon, voiman liekeiks vaihtuu. Ma uhmaan valtoja maan, taivahan. Jalkaini alla aalto meri aava ja uhkaa viedä viime rannan maalta, mut tältä kädeltäni voitokkaalta se kerjätä on onneansa saava. Mun nimeäni vuoret vapiskoon, mun töitäin valtameri vaahdotkoon! Ja hehkuvana niinkuin päivänkoitto helmansa autuus mulle aukaisee ja neidon suudelmahan suloiseen hymyillen viitto maine, lempi, voitto...

ORJA (alhaalla).

Kauvan eläös, herra!

(Paimen ampuu nuolensa.)

LEMMINKÄINEN (kaatuen).

Oi, emoni, kantajani!

(Syöksyy kallion taa.)

PAIMEN (nousee hapuillen kalliolle).

Huutele nyt emoa!

Uhmaile jumalia ja

ihmisiä, joit' et tapa!

Olen sinua voimakkaampi.

ORJA (kiiveten samalle kalliolle). Mitä, sokea paarma, oletko pistänyt herraani hänen uskollisen palvelijansa silmäin edessä? Oi, minun rakastettu herrani, sinä uljahin urho, joka koskaan on neidon sydäntä liekuttanut! Kaikki Hiiden immet tulevat, pitkiä suortuviaan repimään; kaiken maailman tytöt tulevat itkemään silmänsä punaisiksi sinun kuolemasi tähden. Ja hänet olet sinä surmannut, maanalainen mato! Horna sinut periköön, konna! Tahdon opettaa sinut sankareita tappamaan.

(Syöksee paimenen mereen.)

PAIMEN (pudotessaan).

Voi, Mana, Mana! Korjaa hänet heti minun jälestäni!

(Häviää syvyyteen.)

ORJA (astuen alas kalliolta). Hyvin hoidettu. Minua ei huvita kiertää maailmaa narrien ja poppamiesten kanssa. Tahdon etsiä aarteen, rakentaa saunan ja maata sen lauteilla yöt ja päivät. Kun nukun, niin nukun. Kun herään, niin teen sen vain avatakseni suuni ja antaakseni muiden ojentaa suuhuni voissa paistettua sianlihaa. Hiukan työläs toimi tosin, mutta jotakin vaivaa pitää olla aina maailmassa.

Seitsemäs kohtaus.

ORJA. TIERA.

TIERA.

Seis! Missä on herrasi?

ORJA.

Olenko minä herrani vartia? Pitääkö häntä paimentaa kuin lammasta?

(Aikoo mennä.)

TIERA (astuen hänen tielleen.) Missä on Lemminkäinen? Et pääse minulta pakoon. Tulen juuri saattamasta hänen äitiänsä Helkaa tänne erämaiden läpi, ja kun tulimme tämän tunturin luo, alkoi harja vuotaa verta.

ORJA. Puolukkamehua, vannon, varmaankin puolukkamehua. Herrani on mennyt ampumaan joutsenia merenrannalta.

(Tahtoo hiipiä pois.)

TIERA (uhaten keihäällään).

Vastaa minulle! Tahdotko, että naulitsen sinut tuon tunturin juureen!

ORJA.

Mitä? Luulenpa, että käyt karkeaksi!

(Pakenee.)

Lempo partasi liimatkoon vuorisammaleeksi.

TIERA.

Musta korppi, sinun siipesi minä liimaan!

(Heittää keihään hänen jälkeensä.)

ORJA (kulissien välissä).

Maderakka! Minä kuolen!

TIERA. Se sattui liian kovaa; hän ei päästä enää pihaustakaan. Aina olen minä niin tulinen ja kiivas. Kuka sanoo minulle nyt Lemminkäisen kohtalon?

Kahdeksas kohtaus.

TIERA. CHRYSEIS, kylmänä ja kalpeana, ruhtinaallinen kruunu päässään, lähestyy MEDONIN, ANEMOTIKSEN ja kyprolaisten seuraamana. AALLOTTARET sukeltavat esiin merestä.

KYPROLAISTEN KÖÖRI.

Soi huilujen humu!
Soi sitrojen helke!
Käy karkelon kumu!
Näy riemun nyt välke!
Chryseis on löydetty. Päivä on taas.
Oi terve, oi terve, sa tähtönen maas!

MEDON (Tieralle). Käy, käsitä Lemminkäinen, ilmoita hänelle: Häntä Chryseis enempi lempi kuin hän oisi ansainnunna. Nyt palaa hän itsestänsä iloisemmilta ahoilta etsimähän lohdutusta kovan kohtalon suruihin. Sano hänelle, täällä varron häntä miekoin ja mitata tahdon loppuun pitkän taiston.

ANEMOTIS. Terveiset minull' on myöskin. Nähnet karhun kankahilla takkaturkkisen, nimeltä Tiera, niin sano hänelle: Älköön niin karvainen kuvatus enää ilmoisna ikänä esitelkö tuttavuutta hienommalle henkilölle. Se oli kunnia hänellä kerran vasten tahtoani. Sano, suurella ilolla jätän nää jäkälärannat, miss' on päivä turkki päällä, sammalta inehmo syöpi, josta pois joka sulotar karkkoo kauvas tuntureille, jossa lemmeistä mörisi meille pari raakalaista...

TIERA.
Häpeisit vähäisen, vaimo!

CHRYSEIS (ylevästi). Anemotis, — aina muista Pohjan kohtalon poloa. Vaan sen vastaisuus on suuri. Auran rannat, Vantaan varret, Saimaan sinisen saaret näkevät vapahan kansan, silloin kun hautoja urosten orjat polkee Hellaan maassa.

TIERA (Medonille). Varsin hyvä. Vaan asia ei oo aivan helponlainen. Voipi vierrä viikommankin ennenkuin käsitän Kaukon.

MEDON.
Näillä tienoin juur' oli hän.

TIERA. Aivan oikein, vaan hävisi ja verta noruvi harja.

ANEMOTIS. Turha on aikoa hukata. Varmaan on lähellä täällä laaksossa tai vuorten päällä torppa, torpassa ihana tyttö. Siellä on uroomme.

MEDON (Tieralle). Tyynty. Kun kotona oomme, kysymme oraakkelilta.

TIERA (mieltien).
Taitaa olla tarpeetonta
noidilta niin etäältä
Kaukon vaaroja kysellä.
Löytynee lähempi neuvo.

ANEMOTIS.
Mikä sitten?

TIERA. Niin mikäkö? No, sehän on helppo juttu, joka lapsi sen osaapi. Sanat kun oikeat osannen, veden, ilman vallitsijat, maan, tulenkin, — tänne voin ma heidän henkensä manata.

ANEMOTIS.
Hyvä, hyperborealainen!
Sitäpä soma ois nähdä.
Suo, Medon, hänen manata
mahti maageilta Egyptin.

TIERA. Sie varoja, ettei henget sulta sulkia kynine.

(Anemotis väistyy säikähtyneenä syrjään.)

MEDON. Tilaa mahdeille Manalan, ajan alkuluottehille!

(Kaikki asettuvat puolipiiriin ja Tiera piirtää keihäällään ympyrän ilmaan)

Yhdeksäs kohtaus.

MANAUS. MELODRAAMA.

TIERA. Ylös, luonnon valtakunta, portit vaskiset vapiskaa, tungen sun sydämehesi, särjen teljet, auon ukset jumal'taian tapparalla. Aalto, aukaise kitasi, puhu myrsky ihmiskielin, sanele savu ja tuli, haastele ikuinen hauta lohduksi inehmon rinnan. Ilma kirkas, sun manoaan, taivu minun tahdostani, Astuite alemma päältä vuoren päivänpaistehisen. Sada, talma! Sumu sakene! Muutu muotoon ihmehenki! Ilmesty Ilmatar! (Ilmatar leijaa esiin pilvessä.) Sanele: Missä on kaunis Kaukomieli, elossa vai kuollehissa?

ILMATAR. Myrsky on vienyt kotkansiivin sankarin Pohjan vuorille pois. Muut' en tiedä. Tutki tulta. Nyt ma päivähän jälleen käyn.

(Katoaa.)

TIERA. Sun loihdin punainen lieska, taivu minun tahdostani, Panu, antaja elämän, lämmön luoja, turman tuoja. Muutu muotoon! Tuhka tummu! — Lienny liekki! Savu häviä! (Panu ilmestyy liekissä kallionseinästä.) Sano: Onko Kaukomieli elossa vai kuollehissa?

PANU. Päivä kärvensi hapset hältä, noidan nuolta on nähnyt hän. Muut' en tiedä. Tutki vettä. Nyt ma liekissä liejun pois.

(Katoaa.)

TIERA. Vesi selvä, sun manoaan, taivu minun tahdostani, luonnon liekki sa hopeinen, valtameri, vaahtoharja! Muutu muotoon! Tyynny tyrsky! Astu Aallotar esille. (Aallotar ilmestyy vesisuihkussa vuoren juurella.) Sano: Onko Kaukomieli elossa vai kuollehissa?

AALLOTAR.

Suistunut on hän
suuriin vesiin,
Vellamon suudelma
poskellaan.
Muut' en tiedä.
Tutki maata.
Nyt ma ilmahan haihdun pois.

(Häviää.)

TIERA. Maa vanha, sinut manoaan, kokoa osasi tänne! Tuonen kalpea kuningas, kuule voimaa mun sanani, mahtiasi mahtavamman. Vuori aukee! Nurmi, nouse! Astu, vanhus, haudastasi!

(Tuoni, tuhkanharmaana, jättiläiskokoisena, pitkine,
lumivalkeine partoineen, kohoaa maasta.)

Sano: Onko Lemminkäinen elossa vai kuollehissa?

TUONI. Nukkuvu nuorna Lemminkäinen, murhemielin kaukana, kahleissa kuoleman vuon. Päästää voi hänet vaan se lempi, joka ei koskaan pettänyt viel'.

(Vaipuu maahan.)

CHRYSEIS (surumielisesti toistaen.) Päästää voi hänet vaan se lempi, joka ei koskaan pettänyt viel'.

MEDON. Herakles astui kerran alle maan. Orfeus ovet aukas Manalaan. Ken tohtii jälleen tehdä saman työn ja käydä kamppailuhun kanssa yön ja uhrin, jonka kuolon kita sulki, elolle, auringolle antaa julki. (Äänettömyys. Näyttämö pimenee.) Miss' on se lempi, joka kuolon voittoa?

CHRYSEIS. Oi, Afrodite, joka autioittaa ja lämmittää voit liekein ihmisrinnan, ilmoita lempi, joka puhtahinna maailman yli päivän kanssa koittaa Mik' on se mahti, jalompi kuin sun! Ken kuolevainen kaikki anteeks antoi, ei koskaan pettänyt, vaan kärsi, kantai? Miss' on se lempi, lujempi kuin mun?

Kymmenes kohtaus.

Kuvaelma ja pantomiimi.

Osa kallioseinästä vaipuu ja tausta nousee. Näkyy Tuonela, tummien, korkeiden kallioiden keskellä; sen läpi juoksee hämärästi kimallellen vitkalleen vierivä joki. Kallioiden vierellä seisovat vartioina Tuoni kansoineen, rautakintaat kädessä sekä pitkät keihäät. Vasemmalla joenrannalla istuu Lemminkäinen nukkuvana ja kallioon kahlehdittuna. Näyttämö on pimeä ja kuvaelma ensi alussa niin heikosti valaistu, että esineet ainoastaan hämärästi erottuvat. Seuraavan laulun aikana astuu Helka alas oikeanpuolisilta (katsojasta) kallioilta, vavahtaa jokea ja rukoilee taivaalta apua.

Rukous auringolle.

Oi taivahan laps, sa aurinko oi, joka linnassas korkeessa loistelet noin, säde kultainen suo, valo armahin luo yön helmahan, varrelle kuoleman vuon! Kas, Tuonelan ruhtinas rautahinen hän seisovi vahtina vuorien. Suo'os säteen korkealta hiljaa lentää, alas entää, jotta valta Tuonen tumman nukahtais, laukeis kalman laumat sankat, raukeis kuolon kädet vankat ja saalihinsa ne irrottais.

Auringon säde lankeaa Helkan pään päälle, seuraa häntä hänen tiellään ja heittää läikkyvän valon Lemminkäisen ja nukkuvan Tuonen jäykkien, tuhkanharmaiden piirteiden yli.

KÖÖRI.

Tuonen virta niin tyynnä lepää.

Kaiho huokaa ja hauta epää.

(Helka astuu jokeen.)

Lempi, lempi, mi kaikki voi,

astu tyynenä tietäs, oi!

(Helka kaahlaa joen yli ja on hukkumaisillaan.)

Kuumat kuulkosi huokaukset!

Murra kuoleman muurit, ukset.

(Helka pääsee yli, rukoilee jälleen taivasta avukseen ja irroitaa Lemminkäisen kahleet.)

Tuo'os riemut ja lohdutukset!

(Helka johdattaa Lemminkäisen takaisin joen yli ja kiittää jumalia.)

Lempi haudankin auki loi.

(Kuvaelma häviää. Näyttämö valkenee. Kaikki kuin ennen.)

Yhdestoista kohtaous.

EDELLISET. HELKA ja LEMMINKÄINEN mykkinä.

CHRYSEIS. Se oli äiti. Suuri taivas, sulta tää armo on. Ma merkkis tajuun sen. Enempi kuin on vaimo, sisko, kulta on äidin lempi kirkas, puhtoinen. Oi, Afrodite, olkoon kruunu sulle, kun sulot leikkii ja kun sitra soi, mut hädän, tuskan, koetusten tullen sen äidinlempi yksin kantaa voi.

(Laulun aikana tulee Helka, taluttaen Lemminkäistä, joka horjuen ja voimattomana vaipuu kallion juureen. Viimeisten sanojensa aikana ottaa Chryseis ruhtinaskruununsa ja asettaa sen Helkan päähän. Ryhmä.)

KÖÖRI.

Työ rakkauden saa seppelehen. Kas, voitettu kruunu on kaunoinen. Kevät, kukkien sää, pois, pois häviää ja ruusut ne kuihtuu, mut rakkaus jää. Äl' enää kysy, vaan lemmi aina ja uskollisna sa aina pysy! Oi, taivaan laina on sydämemme, suo auringolle sen sykkiä ja kevätpäivälle lämmetä!

MEDON (Chryseiille). Miks, ruhtinatar, kruunus pois sa annat? Et ole enää täällä turvaton, et vaimo uskoton, mi kärsit, kannat, ja kerjääät suojaa armosuosion. Ei, niinkuin ennen, orjas Medon on ja valtakuntas Kypron kukkarannat.

ANEMOTIS. Nyt maille etelän taas palatkaamme, kevääsen Kypron ikikukkivaan, oi, itketty, oi ihanainen maamme miss' satakieli soittaa soitintaan, rypäle kypsy, — nähdä palmut saamme ja lapsuussiskot taasen tavataan.

CHRYSEIS (kalliolla). Tää unta onko? Isä, kätes suo! Tää onko maani? Ystävätkö nuo? Mun taaksein valtameren usmat haipuu ja pohjan talvi-yöt ja vuoret vaipuu ja revontulten synkkä loimo tuo. Mut tääll' on päivää! Helppo hengitellä! Maa viherjöi ja meri suurna päilyy! Kuink' korkealla taivaan kansi häilyy ja tuhattuoksuin leyhyy tuuli hellä! Isäni — tänne jään...

(Vaipuu kalliolle.)

ANEMOTIS (viitaten rantaa kohden).
Pois, Medon! Päivä jo pilviin lähti.

MEDON (tukien Chryseistä).
Oi, näinkö sammuit sa Kypron tähti!

AALLOTTARET. Oi, Kypron tähti, sa poissa ollut, sa kauvan kaivattu etkä tullut, kuin nousit kaukaa noin huolten yöhön, sa säde, särkynyt vetten vyöhön! Oi, rusko koin, oi, illan päily, mi hetken häilyy ja hävii noin!

KÖÖRI.

Työ rakkauden saa seppelehen j.n.e.

(Esirippu lankee).

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK KYPRON PRINSESSA: 4-NÄYTÖKSINEN
SATUNÄYTELMÄ ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE

THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE

PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for

keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you ‘AS-IS’, WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™’s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation’s EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state’s laws.

The Foundation’s business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801)

596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.